
Podnebno ogledalo 2021

Povzetek

za odločanje

Končno poročilo

Poročilo Povzetek za odločanje je začetni zvezek Podnebnega ogledala 2021, pripravljenega v okviru priprave strokovnih podlag za izpolnitev nacionalnih, evropskih in mednarodnih obveznosti poročanja ter pripravo stališča s področja blaženja podnebnih sprememb. Projekt izvaja Institut »Jožef Stefan«, Center za energetska učinkovitost (IJS-CEU), s podizvajalci: Kmetijski inštitut Slovenije (KIS), PNZ svetovanje projektiranje, d. o. o., in Gozdarski inštitut Slovenije (GIS). Projekt je financiran iz Sklada za podnebne spremembe.

PROJEKTNA NALOGA:

Strokovne podlage za izpolnitev nacionalnih, evropskih in mednarodnih obveznosti poročanja ter pripravo stališča s področja blaženja podnebnih sprememb

ŠT- POGODBE:

2550-21-311019

NAROČNIK:

Ministrstvo za okolje in prostor

KOORDINATOR NAROČNIKA:

mag. Mateja Pitako

KOORDINATOR IZVAJALCA:

mag. Stane Merše

ŠT. POROČILA

IJS-DP-13612

DATUM:

29. september 2021

AVTORJI:

mag. Barbara Petelin Visočnik

Marko Đorić, *univ. dipl. inž. el.*

Tadeja Janša, *mag. posl. ved*

Matjaž Česen, *univ. dipl. meteorol.*

Katarina Trstenjak, *univ. dipl. geog., M.Sc.*

dr. Matevž Pušnik

mag. Jure Čižman

mag. Tomaž Fatur

dr. Marko Kovač

dr. Matko Matkovič

mag. Andreja Urbančič

mag. Damir Staničič

mag. Stane Merše

dr. Gašper Stegnar, *vsi IJS*

Ana Marija Udovič, *za IJS*

mag. Gregor Pretnar

Katja Miklič, *univ. dipl. inž. grad., oba PNZ svetovanje projektiranje, d. o. o.*

dr. Jože Verbič

Žan Pečnik, *mag. inž. zoot. in mag. ekon. nar. virov*

Janez Sušin, *univ. dipl. inž. agr., vsi Kmetijski inštitut Slovenije*

dr. Boštjan Mali,

dr. Gal Kušar, *oba Gozdarski inštitut Slovenije*

Vsebina

UVOD	4
1 KLJUČNE UGOTOVITVE	5
2 OCENA DOSEGANJA CILJEV	9
2.1 DOSEGANJE CILJEV NA PODROČJU RAZOGLJIČENJA – EMISIJE TGP	9
2.2 DOSEGANJE CILJEV NA PODROČJU ENERGETSKE UČINKOVITOSTI	11
2.3 DOSEGANJE CILJEV NA PODROČJU RAZOGLJIČENJA – OVE	15
3 PREGLED PO SEKTORJIH	17
3.1 ZELENA GOSPODARSKA RAST	17
3.2 PROMET	21
3.3 STAVBE	25
3.4 KMETIJSTVO	30
3.5 OSTALI SEKTORJI – INDUSTRIJA NEETS	33
3.6 OSTALI SEKTORJI – ENERGETIKA NEETS	36
3.7 OSTALI SEKTORJI – ODPADKI	39
3.8 OSTALI SEKTORJI – LULUCF	41
3.9 VEČSEKTORSKI UKREPI – USPOSABLJANJE, IZOBRAŽEVANJE, INFORMIRANJE IN PROMOCIJA	44
3.10 OSTALI VEČSEKTORSKI UKREPI	46
4 ORGANIZACIJA IZVAJANJA	48
5 FINANCIRANJE IZVAJANJA UKREPOV	50
6 OZNAKE, SLIKE IN TABELE	52
6.1 SEZNAM OZNAK IN KRATIC	52
6.2 SEZNAM SLIK	53
6.3 SEZNAM TABEL	53

Uvod

Podnebno ogledalo 2021 je dokument, v katerem so predstavljene glavne ugotovitve spremljanja izvajanja ukrepov za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (TGP) za leto 2020. Pripravljene strokovne podlage vključujejo tudi vse elemente vsebine, potrebne za pripravo **Petega letnega poročila o izvajanju Operativnega programa ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (v nadaljevanju OP TGP)**, kot so ti opredeljeni v samem OP TGP¹. Metodologija za pripravo Podnebnega ogledala je bila razvita v okviru projekta LIFE Podnebna pot 2050².

Podnebno ogledalo sestavlja več zvezkov:

- **Zvezek 0: Povzetek za odločanje**, kjer so izpostavljena glavna priporočila za izvajanje ukrepov za zmanjševanje emisij TGP iz OP TGP;
- **Zvezek 1: Ocena doseganja ciljev**, v katerem so povzete vse glavne ugotovitve glede doseganja ciljev na področjih zmanjševanja emisij TGP ter povečevanja energetske učinkovitosti in deleža obnovljivih virov energije (OVE) v bruto rabi končne energije. Vključeni so tudi pregled financiranja izvajanja ukrepov za zmanjševanje emisij TGP, prikaz kazalcev in kvalitativnih ocen glede doseganja njihovih ciljev in dolgoročnega obvladovanja emisij ter energetske-podnebni cilji do leta 2030 in 2050;
- **Zvezek 2: Promet**, kjer je celovito prikazano stanje na področju zmanjševanja emisij TGP v sektorju prometa. Pregled vključuje tudi analizo kazalcev izvajanja OP TGP za leto 2018, pregled izvajanja ukrepov za zmanjševanje emisij TGP v letu 2019 in priporočila za njihovo izvajanje v prihodnjem letu;
- **Zvezek 3: Stavbe**, v katerem je celovito prikazano stanje na področju zmanjševanja emisij TGP v sektorju stavb. Zvezek je vsebinsko sestavljen podobno kot *Zvezek 2*;
- **Zvezek 4: Kmetijstvo**, ki vključuje celovit prikaz stanja na področju zmanjševanja emisij TGP v sektorju kmetijstva. Zvezek je vsebinsko sestavljen podobno kot *Zvezka 2 in 3*;
- **Zvezek 5: Ostali sektorji**, kjer je celovito prikazano stanje na področju zmanjševanja emisij TGP v sektorjih industrija neETS – raba goriv in procesne emisije, energetika neETS, odpadki ter raba zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstvo (LULUCF);
- **Zvezek 6: Večsektorski ukrepi**, v katerem je prikazano stanje na področju zmanjševanja emisij TGP z ukrepi, ki so namenjeni več sektorjem. Vključena so področja zelene gospodarske rasti, usposabljanja, izobraževanja, informiranja in promocije ter ostalih večsektorskih ukrepov.

Pričujoči dokument je **Zvezek 0: Povzetek za odločanje**. V njem je na kratko predstavljeno doseganje ciljev na področjih zmanjševanja emisij toplogrednih plinov, energetske učinkovitosti in izrabe obnovljivih virov energije v letu 2019. Vključena so tudi najpomembnejša priporočila za izvajanje ukrepov za zmanjševanje emisij TGP v letošnjem in prihodnjem letu po posameznih sektorjih.

1 Operativni program ukrepov za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov do leta 2020, Vlada Republike Slovenije, 2014.

2 LIFE ClimatePath2050 (Slovenian Path Towards the Mid-Century Climate Target), <https://www.podnebnapot2050.si/>.

1 Ključne ugotovitve

Za blaženje podnebnih sprememb ima Slovenija obvezujoče cilje za leto 2020 na področjih emisij toplogrednih plinov (TGP), energetske učinkovitosti in izrabe obnovljivih virov energije (OVE). Cilja na področju emisij neETS (to so emisije iz virov, ki niso vključeni v evropsko shemo za trgovanje z emisijami) in energetske učinkovitosti bosta leta 2020 dosežena, za ciljem, zastavljenim na področju rabe OVE, pa bo Slovenija zaostajala (Tabela 1).

Tabela 1: Povzetek doseganja ciljev na področjih emisij TGP, energetske učinkovitosti in izrabe OVE leta 2019³

Ocena doseganja cilja 2019	Cilj	Enota	Stanje leta 2019	Cilj za leto 2019 ⁴	Cilj za leto 2020 ⁵
EMISIJE TOPLOGREDNIH PLINOV					
😊	Letne emisije TGP po odločbi 406/2009/ES	kt CO ₂ ekv	10.812	12.273	12.307
ENERGETSKA UČINKOVITOST					
😊	Raba primarne energije	TWh	77,9	82,3	82,9
😊	Raba končne energije	TWh	56,8	59,0	59,5
☹️	Prenova 3 % površine stavb osrednje vlade letno – kumulativno	m ²	62.841	169.844	187.089
☹️	Sistem obveznosti energetske učinkovitosti – kumulativno	GWh	10.769	11.076	11.596
IZRABA OBNOVLJIVIH VIROV ENERGIJE					
☹️	Delež obnovljivih virov energije v bruto rabi končne energije	%	22	24,3	25
☹️	Delež obnovljivih virov energije v energiji goriv za pogon vozil	%	8	9	10,0

Slovenija si je z *Nacionalnim energetskim in podnebnim načrtom Republike Slovenije (NEPN)*⁶ že zastavila cilje do leta 2030, z *Dolgoročno podnebno strategijo (ReDPS50)*⁷ pa podnebno nevtralnost do sredine tega stoletja. Cilji so od ciljev za leto 2020 veliko bolj ambiciozni, saj so bili slednji zastavljeni v času, ko še ni bilo širšega političnega soglasja za odločnejše ukrepanje proti globalni podnebni krizi. Evropska komisija je v začetku julija 2021 objavila *Evropski podnebni zakon*⁸, ki obveznost zmanjšanja emisij TGP do leta 2030 še povečuje, na vsaj 55 % v primerjavi z letom 1990. Za ukrepanje je bil pripravljen sveženj

3 Vsi cilji so obvezujoči, z izjemo cilja na ravni rabe končne energije, ki je indikativen.

4 Cilji za leto 2018 so določeni z linearno interpolacijo med začetno vrednostjo v opazovanem obdobju in (indikativno) ciljno vrednostjo za leto 2020.

5 Cilji na področjih emisij TGP ter rabe primarne in končne energije opisujejo največjo dovoljeno vrednost, ki leta 2020 ne sme biti presežena, ostali cilji pa najmanjšo vrednost, ki mora biti dosežena.

6 Vlada RS, februar 2020

(https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

7 Uradni list RS, št. 119/21

8 Uredba (EU) 2021/1119 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. junija 2021 o vzpostavitvi okvira za doseganje podnebne nevtralnosti in spremembi uredb (ES) št. 401/2009 in (EU) 2018/1999 (evropska podnebna pravila), [ULL 243 z dne 9. 7. 2021](#)

predlogov predpisov *Pripravljeni na 55* (»Fit for 55%«), ki spreminja že veljavne predpise, sprejete za doseganje ciljev do 2030, med drugim tudi na področjih zmanjševanja emisij TGP v ETS in neETS sektorjih, energetske učinkovitosti in rabe OVE. V skladu z novimi EU cilji, paket predpisov je sicer še v zakonodajnih postopkih pri Evropskem parlamentu in Svetu EU, bo morala Slovenija svoje cilje do leta 2030 še zaostri. **Vse to pa pomeni, da je doseganje dveh od treh obvezujočih ciljev Slovenije v letu 2020 spodbudno, a z vidika dolgoročnega obvladovanja emisij TGP, doseganja ciljev za leto 2030 in prehoda v podnebno nevtralnost, premalo.**

K prehodu v podnebno nevtralnost do leta 2050 bodo morali ob hkratnem upoštevanju drugih sektorskih ciljev (npr. zanesljivost oskrbe z električno energijo, prehranska varnost...) prispevati vsi sektorji. Ti bodo morali, z izjemo kmetijstva, svoje emisije TGP zmanjšati na minimum glede na leto 2005. **Neizpolnjevanje cilja v katerem od sektorjev bi ogrozilo cilj celotne države. Da bi se temu lahko izognili, je bistveno, da takoj okrepimo izvajanje podnebnih ukrepov**, in sicer v polnem obsegu, kot je to že načrtovano s sprejetimi dokumenti kot sta *NEPN* in *Dolgoročna strategija energetske prenove stavb do leta 2050 (DSEPS 2050)*⁹.

Priporočilo

*Za uspešno blaženje podnebnih sprememb morata biti **zmanjševanje emisij TGP in prehod v podnebno nevtralnost uvrščena visoko med politične, razvojne in izvedbene prioritete na nacionalni ravni.** Ob tem je potrebno zagotoviti ustrezno organiziranost ter število in usposobljenost sodelavcev pristojnih služb za podnebne spremembe, vključiti podnebno ukrepanje v sektorske in horizontalne programe, finančne načrte, ustrezno nadgraditi izvajanje in spremljanje podnebnih ukrepov ter jih po potrebi dodatno usmerjati. **Intenzivnejše izvajanje ukrepov bo za doseganje ciljev do leta 2030 in nadalje odločilno.** Če bomo uspešni, bodo podnebne spremembe še obvladljive. **Od učinkov ukrepanja bodo zelo odvisne ekonomske in druge posledice podnebnih sprememb, ki bodo bremenile družbo, gospodarstvo, podjetja in posameznike.***

Pomembnost ukrepanja proti podnebnim spremembam je prepoznana tudi na evropski in globalni ravni. V raziskavi Flash Eurobarometra¹⁰ je v Sloveniji 40 % vprašanih ukrepe proti podnebnim spremembam navedlo kot najbolj pomembno politično prioriteto, ki bi jo moral obravnavati Evropski in z njim tudi Slovenski parlament. Na globalni ravni stroka ugotavlja, da smo segrevanje ozračja in s tem podnebne spremembe povzročili ljudje. Nekaterih podnebnih sprememb kratkoročno ne moremo več preprečiti, za njihovo omejitev pa moramo takoj in močno zmanjšati emisije CO₂ in drugih toplogrednih plinov¹¹.

9 Vlada RS, februar 2021 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/dseps/dseps_2050_final.pdf)

10 Flash Eurobarometer – State of the European Union, avgust 2021, <https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/en/heard/eurobarometer/soteu-flash-survey>

11 Sixth Assessment Report, *Climate Change 2021: The Physical Science Basis*, IPCC poročilo, avgust 2021, <https://www.ipcc.ch/report/sixth-assessment-report-working-group-i/>

Cilji na področju emisij toplogrednih plinov

Leta 2019 so bile emisije iz virov po Odločbi 406/2009/ES (emisije neETS) nižje od letnega cilja za 11,9 %, kar pomeni, da Slovenija svoje obveznosti in zastavljene letne cilje izpolnjuje. V zadnjem letu so se emisije zmanjšale za 2 %. Prve ocene za leto 2020 kažejo na veliko zmanjšanje emisij v tem letu kot posledica okrnjene prometne aktivnosti zaradi pandemije koronavirusa.

Čeprav Slovenija zastavljene letne cilje presega, to še ne pomeni dolgoročnega obvladovanja emisij, kar bo posebej pomembno za doseganje ciljev v naslednjem obdobju, 2021–2030. V letu 2020 so se trendi sicer drastično spremenili, a bodo ugotovitve iz dosedanjega poteka pomembno vodilo za obvladovanje emisij v prihodnje. Emisije iz prometa še naprej ostajajo najbolj negotove, njihov delež v emisijah neETS pa je bil tudi leta 2019 največji, 52-odstoten, zato je to sektor, za katerega je treba ukrepe za zmanjševanje emisij oblikovati še posebej skrbno. V prometu je sicer še naprej viden konstanten napredek na področju t.i. mehkih ukrepov in pri nadgradnji infrastrukture za nemotorizirani promet, medtem ko pri izvajanju bolj zahtevnih projektov, predvsem na področju železniške infrastrukture, zaostajamo.

Cilji na področju energetske učinkovitosti

Leta 2019 je raba primarne energije, skupaj za neETS in ETS sektor, znašala 77,9 TWh in se je že drugo leto zapored zmanjšala, tokrat za 1,8 %. Od ciljne vrednosti za leto 2020 je bila nižja za 6 %, kar pomeni, da Slovenija tudi na področju povečanja energetske učinkovitosti svoje cilje izpolnjuje. Raba končne energije se je po štirih letih naraščanja leta 2019 zmanjšala za slabe 3 % in je bila 4,5 % pod ciljno vrednostjo za leto 2020.

Obvezujoči cilj na ravni primarne energije bo leta 2020 dosežen. Kljub trenutno ugodnemu trendu, bo za doseganje dolgoročnih ciljev obvladovanje rabe končne energije v obdobju do leta 2030 odločilno. Še zlasti velja to za promet, ki predstavlja 40 % skupne rabe končne energije, pa tudi za industrijo in gospodinjstva, zato je treba **takoj okrepiti izvajanje ukrepov v polnem obsegu**, kot je to že načrtovano z *NEPN* in *DSEPS 2050*. Gre za trenutno izvedljive ukrepe, ki jih bo treba do leta 2023, tudi zaradi novih, še bolj ambicioznih ciljev, nadgraditi in dopolniti s paketom ukrepov za izvedbo do leta 2030. Ukrepi bodo vključevali nove trajnostne prakse, kot so delo od doma, daljša življenjska doba in kakovost izdelkov ter druge, ki zagotavljajo vsaj enako blaginjo z manjšo rabo energije in materiala ter posledično z manj emisijami TGP.

Da trenutna prizadevanja za večjo energetske učinkovitost, kljub na videz ugodnim trendom doseganja cilja na ravni rabe primarne energije, ne bodo zadoščala za obvladovanje rabe energije in emisij TGP; kaže tudi dejstvo, da **Slovenija ne dosega svojega cilja na področju energetske prenove 3 % skupne tlorisne površine stavb v lasti in rabi osrednje vlade letno. Energetska prenova stavb je eden od pomembnih ukrepov za zmanjševanje rabe energije in emisij TGP, zato je treba izvajanje instrumentov na tem področju okrepiti, pospešiti in razširiti v skladu z načrtovanim v *DSEPS 2050*.** Še zlasti je treba okrepiti energetske prenove javnih stavb, tudi s pripravo programa energetske učinkovitosti za javni sektor, zagotovitvijo systemskega finančnega vira za projekte

energetske prenove stavb ožjega javnega sektorja in nadgradnjo obstoječe projektne pisarne za energetske prenove javnih stavb z nalogami systemskega pospeševalca projektov energetske prenove javnih stavb in skrbnika programa kakovosti. V stanovanjskem sektorju je treba okrepiti in izboljšati energetske prenove večstanovanjskih stavb in v ta namen vzpostaviti projektno pisarno za pripravo projektov energetske prenove večstanovanjskih stavb, aktivno razvijati nove finančne instrumente in nove modele financiranja.

Za doseganje večjih učinkov programov Eko sklada za gospodinjstva, je treba pripraviti finančni načrt spodbujanja ukrepov zato ciljno skupino. To je pomembno tudi zaradi izpolnjevanja ciljev v okviru sistema obveznosti energetske učinkovitosti. Ta se izvaja v okviru sheme obveznega doseganja prihrankov končne energije za zavezance in alternativnega ukrepa, to je programa spodbud Eko sklada. **Prihranki energije, doseženi v okviru te obveznosti, so cilje na letni ravni v letih 2019 in 2020 preseгли, na kumulativni ravni pa cilj leta 2020 ne bo dosežen.** Po prvih podatkih za to leto zaostanek, ki je predvsem posledica premajhnih prihrankov v okviru alternativnega ukrepa v obdobju do vključno leta 2018, sicer ne bo znaten. Obveznost se bo nadaljevala tudi v obdobju do leta 2030. Pravne podlage za delovanje sheme v novem obdobju so bile vzpostavljene z *Zakonom o učinkoviti rabi energije (ZURE)*¹², ki ureja področje učinkovite rabe energije od konca leta 2020 dalje.

Cilji na področju izrabe obnovljivih virov energije

Leta 2019 je bil delež OVE v bruto rabi končne energije 22-odstoten. S tem je bil za 2,2 odstotni točki višji kot v letu 2005 in hkrati 3 odstotne točke nižji od zastavljenega cilja za leto 2020. Prve ocene za leto 2020 kažejo na znatno povečanje deleža, vendar ciljna vrednost ne bo dosežena. V prometu se je delež OVE od leta 2005 povečal za 7,2 odstotne točke in je leta 2019 znašal 8 %, s čimer je za 2 odstotni točki zaostajal za ciljem v letu 2020.

Ciljni delež OVE leta 2020 ne bo dosežen. Zaradi doseganja ciljev leta 2030 in prehoda v podnebno nevtralnost do sredine stoletja, mora Slovenija takoj okrepiti izvajanje vseh sprejetih ukrepov za spodbujanje izrabe obnovljivih virov energije, drugače bo namesto spodbud za izvajanje ukrepov potrebovala statistične prenose oz. nakupe v tujini, kar pomeni velik odliv sredstev, prepotrebnih za doseganje okoljskih ciljev v Sloveniji. Za ukrepe, ki se izvajajo v Sloveniji, so sicer za spodbujanje tudi potrebna javna sredstva, vendar pa imajo ta javna sredstva vrsto prednosti pred nakupom statističnih prenosov v tujini: učinki so trajni, saj prispevajo k povečanju deleža OVE v celotni življenjski dobi projektov. Poleg tega imajo investicije tudi multiplikativne učinke, in sicer zlasti na zaposlenost v času izgradnje projektov, skladnejši regionalni razvoj, zmanjšanje uvozne odvisnosti in druge.

Na področju rabe OVE je bil sprejet *Zakon o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (ZSROVE)*¹³, ki to področje ureja od sredine leta 2021 dalje.

12 Ur. l. RS, št. [158/20](#)

13 Ur. l. RS, št. [121/21](#)

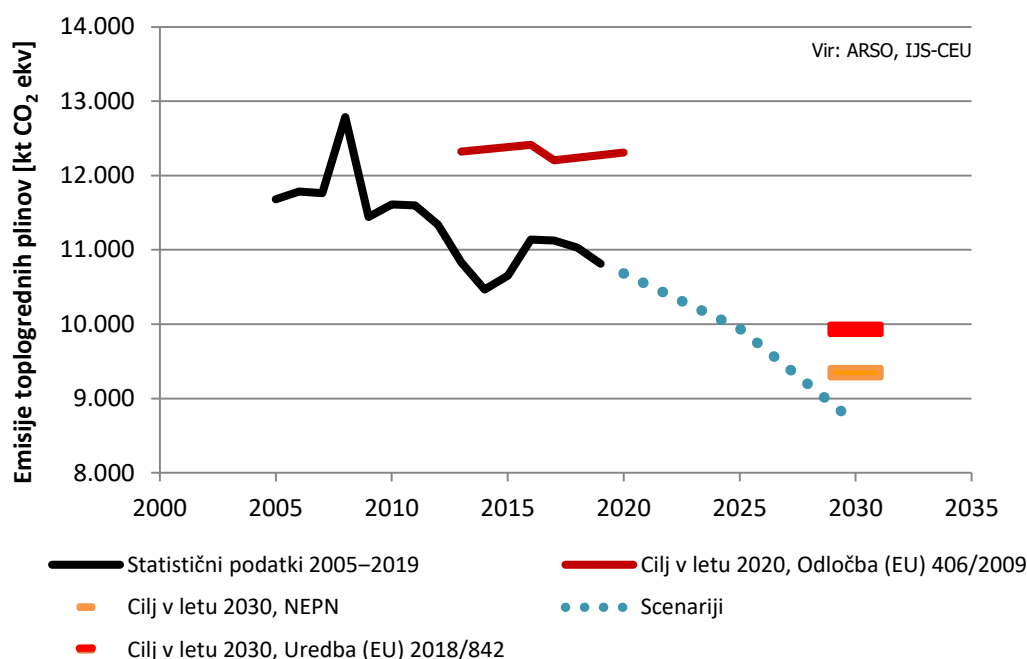

2 Ocena doseganja ciljev

2.1 Doseganje ciljev na področju razogljičenja – emisije TGP

2.1.1 Doseganje letnih ciljev po odločbi 406/2009/ES

CILJ ZA LETO 2020	Emisije toplogrednih plinov v sektorju neETS se ne bodo povečale za več kakor 4 % glede na leto 2005
CILJ ZA LETO 2030¹⁴	Emisije toplogrednih plinov v sektorju neETS se bodo zmanjšale za vsaj 20 % glede na leto 2005

Slika 1: Gibanje emisij neETS v obdobju 2005–2019 ter cilja za leti 2020 in 2030 (Vir: IJS-CEU)

Cilj Slovenije do leta 2020 je, da se emisije toplogrednih plinov ne bodo povečale za več kakor 4 % glede na leto 2005, in se nanaša na emisije neETS, to so emisije iz virov, ki niso vključeni v evropsko shemo za trgovanje z emisijami (EU-ETS)¹⁵. Obveznosti so določene za celotno obdobje 2013–2020, ciljna vrednost za leto 2013 znaša 12.324 kt CO₂ ekv, za leto 2020 pa 12.307 kt CO₂ ekv, cilji za vmesna leta sledijo linearnemu povečevanju med tema letoma.

V letu 2019 so emisije iz virov po Odločbi 406/2009/ES znašale 11.812 kt CO₂ ekv (Slika 1) in so bile od letnega cilja nižje za 11,9 %. V zadnjem letu so se emisije zmanjšale za 2 %. Prve ocene za leto 2020 kažejo na veliko zmanjšanje emisij v tem letu.

¹⁴ Vsi cilji za leto 2030 so iz NEPN-a.

¹⁵ Odločba 406/2009/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o prizadevanju držav članic za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, da do leta 2020 izpolnijo zavezo Skupnosti za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (UL L št. 140 z dne 5.6.2009, stran 136).

Emisije toplogrednih plinov v sektorju neETS so leta 2019 predstavljale 63,4 % vseh emisij v Sloveniji, ki so znašale 17.065 kt CO₂ ekv. Omenjeni delež se je od leta 2005 povečal za skoraj 6,2 odstotnih točk, v letu 2019 pa za 0,5 odstotne točke. V daljšem obdobju, od leta 2005 do leta 2019, so se emisije neETS zmanjšale veliko manj (za 7,4 %) kot v sektorju ETS (za 25,6 %), kar je posledica gibanj emisij v prometu.

Cilji po Odločbi 406/2009/ES tudi ne vključujejo emisij in ponorov toplogrednih plinov v sektorju raba zemljišč, sprememba rabe zemljišč in gozdarstvo (LULUCF). Leta 2019 je ta sektor kot celota predstavljal neto ponor velikosti -101 kt CO₂ ekv. Vir ponorov so bili travinje in pridobljeni lesni proizvodi, največ emisij v sektorju pa so prispevali gozdna zemljišča, njivske površine in naselja.

2.1.2 Doseganje sektorskih ciljev OP TGP

Emisije neETS so se leta 2019 povečale samo v sektorjih industrija in kmetijstvo, v vseh drugih sektorjih so se zmanjšale.

V prometu, ki ima med sektorji največji, 52,1-odstotni delež v emisijah neETS, so bile emisije v letu 2019 nekoliko višje od cilja OP TGP za leto 2020. Emisije so se glede na leto prej zmanjšale za 3,6 % in so bile 0,9 odstotne točke nad ciljno vrednostjo za leto 2020. To je poleg sektorja kmetijstvo edini sektor, v katerem so se emisije v obdobju 2005–2019 povečale, in sicer za kar 27,9 %, Prva ocena za leto 2020 kaže na veliko zmanjšanje glede na leto 2019, in sicer za 16 %, predvsem zaradi velikega zmanjšanja prometne aktivnosti zaradi ukrepov ob epidemiji COVID-19.

V **kmetijstvu**, ki je v emisijah neETS predstavljal 15,9 %, so bile emisije leta 2019 za 4,7 odstotne točke pod ciljno vrednostjo za leto 2020 in so se glede na preteklo leto povečale za 1 %. Dolgoročni trendi so stabilni, spremembe počasne, zato lahko ugotovimo, da so emisije v tem sektorju na poti k doseganju indikativnega cilja.

Emisije v **široki rabi** so se v obdobju 2005–2014 znatno zmanjšale, sledili sta dve leti rasti, zadnji dve leti pa se emisije ponovno zmanjšujejo. Leta 2019 je bilo letno zmanjšanje le 1,3-odstotno. Za doseganje cilja v tem sektorju, ki je leta 2019 predstavljal 12,3 % vseh emisij neETS, bo potrebno emisije zmanjšati še za 2,4 odstotne točke.

Emisije v **industriji neETS** so se leta 2019 povečale že šesto leto zapored, in sicer tokrat za 1,3 %. Za doseganje cilja v letu 2020, bi jih bilo treba zmanjšati za 21 odstotnih točk. Sektor ima v emisijah neETS 11-odstotni delež, ki se povečuje.

Sektor **proizvodnje električne energije in toplote**, ki vključuje manjše sisteme daljinskega ogrevanja in v emisijah neETS predstavlja le 5-odstotni delež, je na dobri poti k doseganju indikativnega sektorskega cilja.

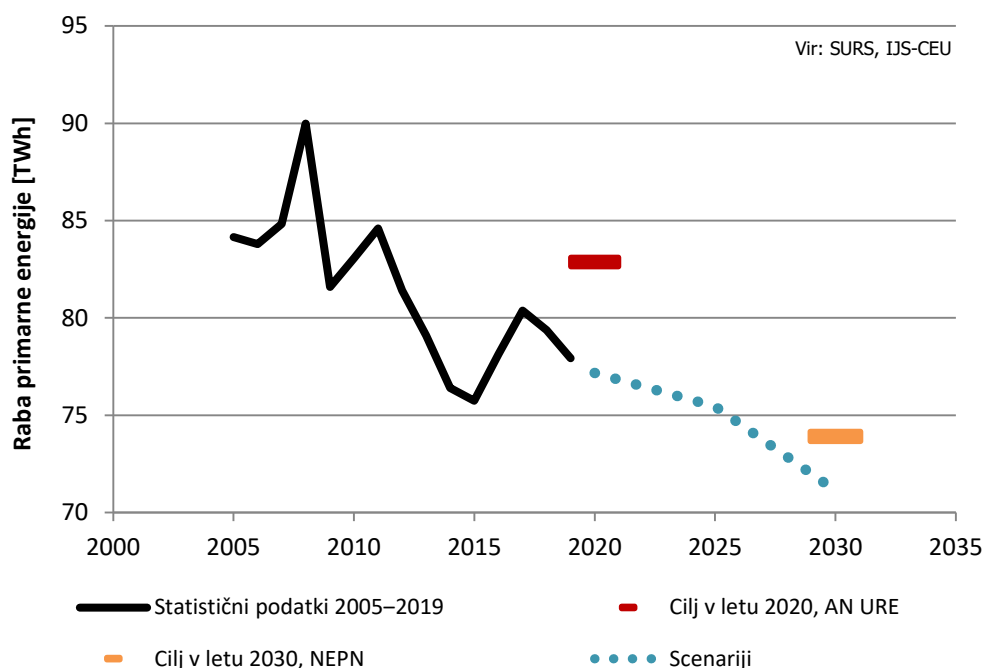
Emisije iz **ravnania z odpadki** so se v celotnem obdobju, z izjemo leta 2015, zmanjševale skladno z indikativnim sektorskim ciljem do leta 2020, v letu 2019 so se zmanjšale za 1,8 %. Kljub temu so še za 0,8 odstotne točke nad ciljem za leto 2020.

Za več informacij o doseganju ciljev na področju zmanjševanja emisij TGP glej **Zvezek 1: Ocena doseganja ciljev, poglavje 1**.

2.2 Doseganje ciljev na področju energetske učinkovitosti

2.2.1 Raba primarne energije – 3. člen EED

CILJ ZA LETO 2020	Raba primarne energije ne bo presegla 82,86 TWh (7,125 mio toe)
CILJ ZA LETO 2030¹⁴	Raba primarne energije ne bo presegla 73,9 TWh (6,356 mio toe)

Slika 2: Gibanje rabe primarne energije v obdobju 2005–2019 ter cilja za leti 2020 in 2030 (Vir: IJS-CEU)

Skladno s 3. členom Direktive o energetske učinkovitosti (EED)¹⁶ si je Slovenija v okviru Nacionalnega akcijskega načrta za energetske učinkovitost za obdobje 2014–2020 (AN URE)¹⁷ zastavila cilj izboljšanja energetske učinkovitosti do leta 2020 tako, da raba primarne energije leta 2020 ne bo presegla 82,86 TWh (7,125 mio toe). Cilj je obvezujoč in se nanaša na skupno rabo primarne energije v sektorjih neETS in ETS. Za leto 2030 je cilj na ravni primarne energije indikativen.

Raba primarne energije je leta 2019 znašala 77,9 TWh in se je že drugo leto zapored zmanjšala, tokrat za 1,8 % (Slika 2). Od leta 2015, ko je v obdobju 2010–2019 dosegla najnižjo vrednost, se je tako povečala za slabe 3 %. Raba primarne energije se je v obdobju 2010–2019 sicer zmanjšala za 6,2 % in je bila leta 2019 še nekoliko več, 6 %, pod ciljno vrednostjo za leto 2020 kot leto prej. Po pričakovanih naj bi pandemija koronavirusa leta 2020 povzročila zmanjšanje rabe tako končne kot tudi primarne energije in s tem tudi doseganje cilja izboljšanja energetske učinkovitosti do leta 2020 v skladu z EED in AN URE.

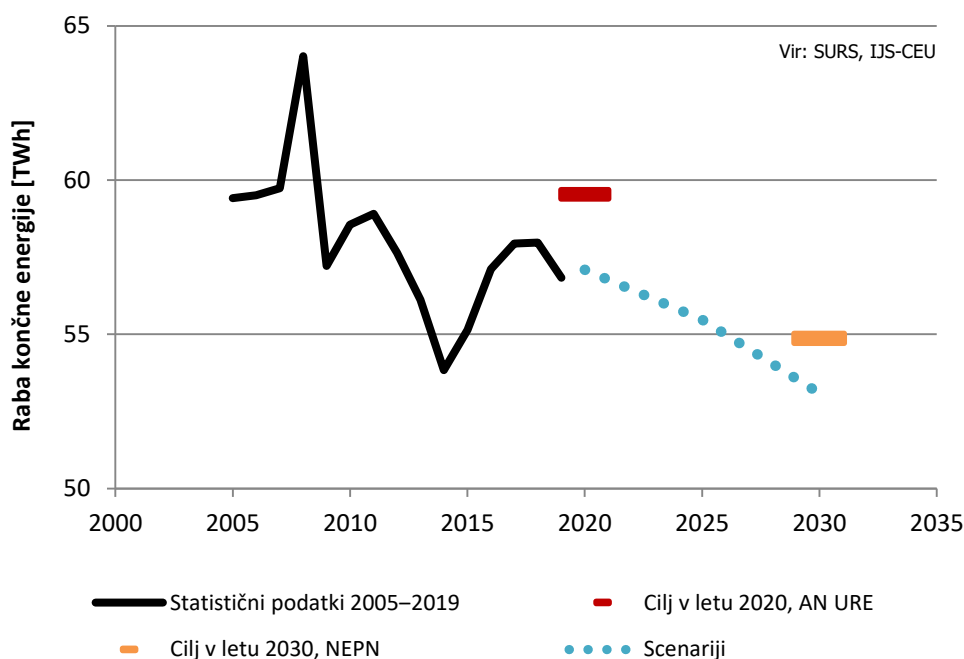
¹⁶ Direktiva 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o energetske učinkovitosti, spremembi Direktiv 2009/125/ES in 2010/30/EU ter razveljavitvi Direktiv 2004/08/ES in 2006/32/ES, [UL L 315 z dne 14. 11. 2012, str. 1, prečiščena različica \(2013-07-01\)](#)

¹⁷ http://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/an_ure/an_ure_2020_sprejet_maj_2015.pdf, maj 2015, in http://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/an_ure/an_ure_2017-2020_final.pdf, december 2017

Trendi rabe primarne energije sicer, z nekaj odstopanji, približno sledijo trendom rabe končne energije (poglavje 2.2.2), zato lahko že kratkotrajna, a velika rast rabe končne energije v katerem izmed sektorjev, povzroči tudi rast rabe primarne energije.

2.2.2 Raba končne energije – 3. člen EED

CILJ ZA LETO 2020	Raba končne energije ne bo presegla 59,52 TWh (5,118 mio toe)
CILJ ZA LETO 2030¹⁴	Raba končne energije ne bo presegla 54,9 TWh (4,717 mio toe)

Slika 3: Gibanje rabe končne energije v obdobju 2005–2019 ter cilja za leti 2020 in 2030 (Vir: IJS-CEU)

Poleg cilja na ravni rabe primarne energije, si je Slovenija v okviru AN URE zastavila tudi indikativni cilj na ravni rabe končne energije, in sicer tako, da skupna raba končne energije v letu 2020 ne bo presegla 59,52 TWh (5,118 mio toe). Cilj je indikativen in se nanaša na skupno rabo končne energije v sektorjih neETS in ETS. Za leto 2030 je cilj na ravni končne energije obvezujoč.

Raba končne energije je leta 2019 znašala 56,8 TWh in se je po štirih letih naraščanja tokrat zmanjšala za 2 % glede na leto prej (Slika 3). V obdobju 2010–2019 se je raba končne energije zmanjšala za slabe 3 % in je bila leta 2019 4,5 % pod ciljno vrednostjo za leto 2020. Zaradi pandemije koronavirusa v letu 2020 bo cilj za to leto predvidoma dosežen.

V letu 2019 je ponovno prišlo do povečanja rabe končne energije v industriji, v ostalih sektorjih pa se je raba končne energije zmanjšala. Raba končne energije v **prometu**, ki s 40 % predstavlja največji delež v strukturi rabe končne energije, se je leta 2019 po treh letih naraščanja zmanjšala za 2,8 % glede na predhodno leto. Z 22,7 TWh raba končne energije v prometu sicer še vedno ostaja 11 % pod indikativno ciljno vrednostjo za leto 2020. Dogajanje

v prometu je potrebno zaradi omejenega vpliva in spremenljivosti rabe končne energije ter predvsem ciljev, zastavljenih do leta 2030 in sredine stoletja, pazljivo spremljati.

Raba končne energije v **industriji** se je leta 2019 ponovno povečala, in sicer za 0,3 % glede na leto prej, in je s 15,4 TWh že drugo leto zapored preseгла indikativno ciljno vrednost za leto 2020. Od vključno leta 2014 dalje se raba končne energije v tem sektorju zaradi večje gospodarske aktivnosti povečuje in je bila leta 2019 glede na leto 2013 višja za 10,5 %. V obdobju 2010–2019 se je dodana vrednost v industriji povečala za 25,4 %, kar je več od povečanja rabe končne energije, ki je bilo 3,9-odstotno. Povečanje rabe energije v letu 2018 je bilo delno tudi posledica izboljšanja zajema statističnih podatkov o rabi energije v tem sektorju.

Kljub temu, da se je raba končne energije v **gospodinjstvih** v obdobju 2010–2019 zmanjšala za dobrih 22 %, je bila leta 2019 z 12,3 TWh še vedno 0,2 TWh oz. 1,6 % nad indikativnim ciljem za leto 2020. Raba končne energije v gospodinjstvih se je leta 2019 sicer zmanjšala že tretje leto zapored, tokrat za 2,5 %. Če rabo končne energije v gospodinjstvih za ogrevanje v obdobju 2009–2019 uravnotežimo s faktorjem klimatske korekcije, ugotovimo, da se je raba končne energije v tem sektorju leta 2019 glede na leto prej dejansko zmanjšala, in sicer za 2,9 %.

Raba končne energije v **storitvah** je izrazito spremenljiva, kar je posledica načina spremljanja – rabe končne energije v storitvah se ne spremlja, ampak se jo izračuna kot ostanek v energetske bilanci. Raba končne energije v storitvah se je leta 2019 zmanjšala za 3,3 % glede na leto prej, na 6,5 TWh. S tem je bila raba končne energije za 162 GWh oz. 2,4 % pod indikativnim ciljem za leto 2020.

2.2.3 Stavbe javnih organov kot zgled – 5. člen EED

**CILJ ZA VSA LETA
DO LETA 2030**

Energetska prenova 3 % skupne tlorisne površine stavb v lasti in rabi osrednje vlade letno

5. člen EED določa, da vsaka država članica zagotovi, da se od 1. januarja 2014 naprej vsako leto energetske prenove **3 % skupne tlorisne površine stavb v lasti in rabi osrednje vlade, ki se ogrevajo in/ali ohlajajo**, ali pa sprejme alternativne stroškovno učinkovite ukrepe, s katerimi se doseže enako izboljšanje energetske učinkovitosti državnih stavb.

V skladu z evidenco stavb v lasti in uporabi osrednje vlade znaša površina stavb osrednje vlade, ki imajo uporabno tlorisno površino večjo kot 250 m², 957.014 m². To ob predpostavki, da so vse površine potrebne obnove, pomeni, da je treba letno prenoviti 28.710 m² površine oz. v obdobju 2014–2020 skupno 200.970 m². Dejansko se cilj po letih spreminja, in sicer tako zaradi posodobitev evidence stavb ožjega javnega sektorja kot tudi zaradi zmanjševanja površin, potrebnih energetske prenove, zaradi že izvedenih projektov. Cilj za obdobje 2014–2020, določen ob upoštevanju teh dejavnikov, znaša tako 196.670 m².

Leta 2020 je bilo prenovljenih 3.181 m² površine, kar je le slaba tretjina vrednosti iz leta prej, in le 12 % letne ciljne vrednosti. Skupno je bilo do vključno leta 2020 prenovljenih 66.022 m² površine, kar je le 34 % ciljne vrednosti za to obdobje. Načrtovani letni cilj prenove je bil v obdobju 2014–2020 tako dosežen samo leta 2018, kumulativno pa nikoli.

Po podatkih projektne pisarne za energetske prenove stavb pri MzI zaenkrat kaže, da bo v obdobju 2014–2023 skupno prenovljenih 106.192 m² površine ali le 38 % za to obdobje načrtovane vrednosti 276.174 m². Obveznost prenove 3 % skupne tlorisne površine stavb v lasti in rabi osrednje vlade se nadaljuje tudi v obdobju 2021–2030.

2.2.4 Sistemi obveznosti energetske učinkovitosti – 7. člen EED

CILJ ZA LETO 2020	Kumulativni prihranek energije v obdobju 2014–2020 bo znašal 11.596 GWh
CILJ ZA LETO 2030¹⁴	Kumulativni prihranek energije v obdobju 2021–2030 bo znašal 25.230 GWh

Slovenija obveznosti iz 7. člena EED izvaja v okviru sheme obveznega doseganja prihrankov končne energije za zavezance in alternativnega ukrepa. Obveznost doseganja prihrankov energije je bila za leto 2019 za prvi ukrep določena v višini 0,75 % prodane energije v preteklem koledarskem letu¹⁸, za alternativni ukrep pa se višina predvidenega prihranka ne spreminja in znaša 262 GWh. Skupni kumulativni cilj za leto 2020 v skladu z AN URE znaša 11.596 GWh, od tega za alternativni ukrep 7.336 GWh.

Prihranki v okviru sheme obveznega doseganja prihrankov končne energije pri končnih odjemalcih za dobavitelje električne energije, toplote, plina ter tekočih in trdnih goriv končnim odjemalcem (zavezanci), in alternativnega ukrepa, to je programa spodbud, ki jih za ukrepe učinkovite rabe energije (URE) in izrabe obnovljivih virov energije (OVE) namenja Eko sklad, Slovenski okoljski javni sklad (Eko sklad), so leta 2019 znašali 578,6 GWh, od tega so jih zavezanci dosegli 49 % oz. 282,9 GWh, Eko sklad pa 295,6 GWh, s čimer je s svojimi programi v opazovanem obdobju prvič dosegel zastavljeni letni cilj iz AN URE za alternativni ukrep. Doseženi prihranki so cilj za to leto, ki je bil 523 GWh končne energije, presegli za 10,6 %. Na kumulativni ravni cilj ni bil dosežen, saj je bilo s prihranki iz obdobja 2014–2019 doseženih 93 % skupne kumulativne vrednosti 11.596 GWh za obdobje 2014–2020 namesto načrtovanih 95 %. Zaostanek, ki je predvsem posledica premajhnih prihrankov v okviru alternativnega ukrepa v obdobju do vključno leta 2018, sicer ni znaten in se je po preliminarnih podatkih v letu 2020 še nekoliko zmanjšal, vendar ne dovolj, da bi bil cilj na kumulativni ravni leta 2020 dosežen. Prvi podatki za leto 2020 kažejo, da so prihranki energije v okviru obveznosti iz 7. člena EED leta 2020 znašali 632,7 GWh in so letni cilj presegali za 21 %.

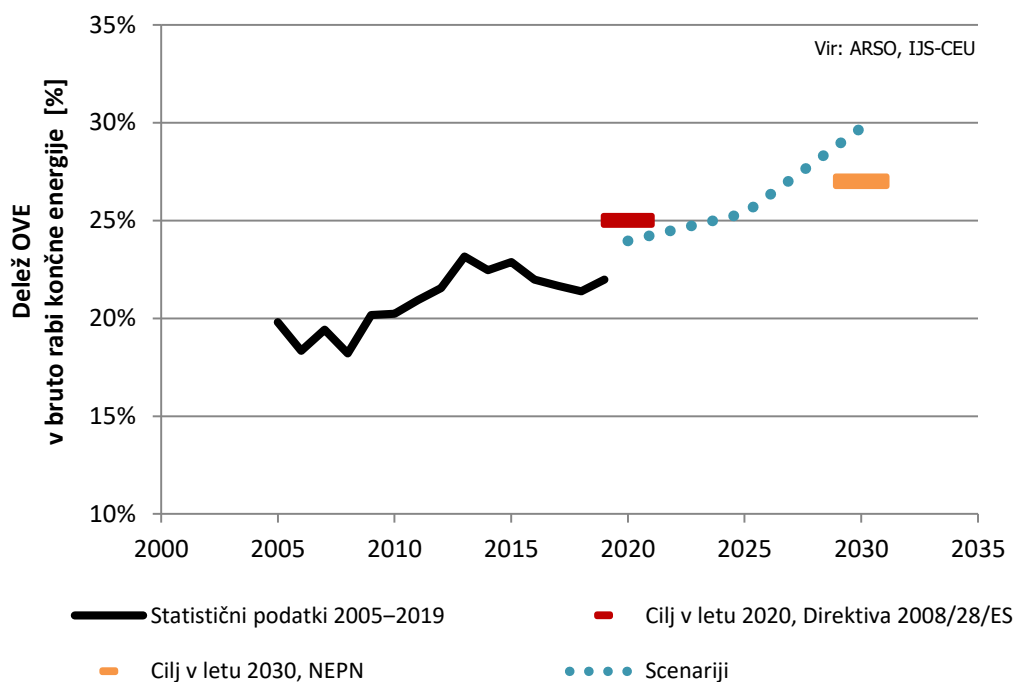
Za več informacij o doseganju ciljev na področju energetske učinkovitosti glej **Zvezek 1: Ocena doseganja ciljev, poglavje 2.**

¹⁸ Uredba o zagotavljanju prihrankov energije (Uradni list RS, št. št. [96/14](#) in [158/20](#) – ZURE), 4. člen

2.3 Doseganje ciljev na področju razogljičenja – OVE

2.3.1 Doseganje ciljnega deleža OVE

CILJ ZA LETO 2020	25-odstotni delež OVE v bruto rabi končne energije
CILJ ZA LETO 2030	27-odstotni delež OVE v bruto rabi končne energije

Slika 4: Gibanje deleža OVE v obdobju 2005–2019 ter cilja za leti 2020 in 2030 (Vir: IJS-CEU)

Slovenija ima na področju obnovljivih virov energije zastavljen cilj in pripravljen Akcijski načrt za obnovljive vire energije za obdobje 2010–2020 (AN OVE)¹⁹, oboje kot posledica izvajanja skupne politike EU. Države članice so z Direktivo 2009/28/ES²⁰ sprejele po dva pravno obvezujoča cilja do leta 2020, cilj Slovenije je doseči 25-odstotni delež OVE v bruto rabi končne energije in 10-odstotni delež OVE v prometu.

Leta 2019 je bil delež OVE v bruto rabi končne energije 22 odstoten in je bil za 2,2 odstotne točke višji kot v letu 2005. V obdobju od sprejema AN OVE se je delež OVE povečal za 1,8 odstotne točke. **V letu 2019 je bil delež 3 odstotne točke nižji od zastavljenega cilja za leto 2020.** Prve ocene za leto 2020 kažejo na znatno povečanje deleža, vendar ciljna vrednost ne bo dosežena.

19 Akcijski načrt za obnovljive vire energije za obdobje 2010–2020, julij 2010, http://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/AN_OVE/AN_OVE_2010-2020_final.pdf

20 Direktiva 2009/28/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, spremembi in poznejši razveljavitvi direktiv 2001/77/ES in 2003/30/ES; <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0028&from=SL>

2.3.2 Doseganje sektorskih ciljev deleža OVE

CILJ ZA LETO 2020	10-odstotni delež OVE v končni rabi energije v prometu
CILJ ZA LETO 2030	21-odstotni delež OVE v končni rabi energije v prometu

Sektorji na področju izkoriščanja OVE so raba električne energije, ogrevanje in hlajenje ter promet. Največji delež OVE, ki je leta 2019 znašal 32,6 %, je v **rabi električne energije**. To je za 6 odstotnih točk manj od za to leto načrtovane vrednosti in za 6,7 odstotnih točk manj od ciljne vrednosti v letu 2020. V obdobju 2005–2019 je bil dosežen napredek, delež električne energije iz OVE se je povečal za 4 odstotne točke, vendar pa je zaostanek za ciljem, ki je v tem sektorju največji, veliko večji od doseženega napredka.

Z 32,2 odstotnim deležem OVE v bruto rabi končne energije **za ogrevanje in hlajenje** v letu 2019 je bila ciljna vrednost za leto 2020 že presežena. V obdobju 2005–2019 se je delež povečal za 5,8 odstotnih točk.

Od leta 2005 do leta 2019 se je delež OVE **v prometu** povečal, in sicer največ med vsemi sektorji, za 7,2 odstotne točke. Sektor za 1 odstotno točko zaostaja za načrtovanim deležem v letu 2019, od AN OVE cilja za leto 2020 pa je oddaljen za 2 odstotni točki.

Za več informacij o doseganju ciljev na področju izrabe obnovljivih virov energije glej **Zvezek 1: Ocena doseganja ciljev, poglavje 3**.

3 Pregled po sektorjih

V pregledu po sektorjih je za vsak sektor zajet pregled stanja, ki poleg doseganja indikativnega sektorskega cilja vključuje tudi glavne ugotovitve iz rezultatov kazalcev za leto 2019 in izvajanja instrumentov v letu 2020. Predstavljena so tudi ključna priporočila za izvajanje ukrepov v posameznem sektorju. **Splošno priporočilo *Podnebnega ogledala 2021* je, da je treba takoj okrepiti izvajanje podnebnih ukrepov, in sicer v polnem obsegu, kot je to že načrtovano s sprejetimi dokumenti kot sta *NEPN* in *DSEPS 2050*, saj bomo le tako lahko dosegli cilje, zastavljene do leta 2030, in izpeljali prehod v podnebno nevtralnost do sredine tega stoletja.**

3.1 Zelena gospodarska rast

CILJNA USMERITEV

Cilj je podpreti prehod v gospodarstvo, katerega rast ne temelji na povečani rabi naravnih virov in energije, ampak z učinkovitostjo in inovacijami zmanjšuje emisije toplogrednih plinov, izboljšuje konkurenčnost in spodbuja večjo varnost oskrbe z energijo.

3.1.1 Pregled stanja

OP TGP uvodoma usmerja izvajanje ukrepov za zmanjševanje emisij k doseganju večjih razvojnih učinkov vloženih javno finančnih sredstev in k izboljšanju stroškovne učinkovitosti izvajanja ukrepov. Sočasno se zasledujejo cilji za kakovostno dolgoročno trajnostno rast gospodarstva ter za prehod v nizkoogljično gospodarstvo. Slednji v celoti ločuje gospodarsko rast od emisij toplogrednih plinov. Hkrati je pomembno slediti tudi usmeritvam *Strategije razvoja Slovenije (SRS)*, ki prehod **v nizkoogljično krožno gospodarstvo uvršča med razvojne cilje države**, kar je ključno za dolgoročno zmanjševanje emisij TGP.

Glavne ugotovitve *Podnebnega ogledala 2021* za področje zelene gospodarske rasti so:

- Emisijska produktivnost, ki primerja gospodarsko rast z rastjo emisij TGP, se zadnjih nekaj let vztrajno izboljšuje, in sicer je v letu 2019 znašala 2,53 EUR/CO₂. Dosežen **napredek je v primerjavi s EU še vedno še vedno prepočasen**, saj dosega le 72 % emisijske produktivnosti EU.
- **Spodbude, ki so v nasprotju s ciljem zmanjševanja emisij TGP, so se v letu 2019 zmanjšale** in so ocenjene na približno 90 mio EUR. Še naprej ostajajo najbolj problematična vračila trošarin za dizelsko gorivo za komercialni namen (za tovorna vozila in vozila za prevoz potnikov), ki predstavljajo 40 % v skupnem obsegu spodbud, ki so v nasprotju s cilji zmanjšanja emisij TGP.
- Instrumenti so se leta 2020 izvajali brez večjih sprememb glede na leto prej. Pri sredstvih v okviru *Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 (OP EKP)*, ki so namenjena spodbujanju raziskav in inovacij za prehod v nizkoogljično družbo (NOD), spodbujanju podjetništva za prehod v NOD in demonstracijskim projektom, tako **še naprej ostaja problematično nezadostno**

usmerjanje sredstev v projekte s poudarkom na nizkoogljičnem gospodarstvu, kar je tudi posledica neustrezno opredeljenih ciljev za te instrumente.

- Za nadaljevanje izvajanja instrumentov na področju Zelene gospodarske rasti so pomembni dokumenti: *Evropski zeleni dogovor* (sprejet konec 2019), *NEPN* (sprejet v začetku 2020) in tudi *Načrt za okrevanje in odpornost za blaženje negativnih učinkov pandemije COVID-2019* (sprejet v začetku 2021). **Omenjeni dokumenti zajemajo širok nabor ukrepov za zmanjševanje vplivov podnebnih sprememb, za doseganje neto ničelnih emisij ter naslavlajo tudi ozelenitev javnih financ**, ki neposredno vplivajo na področje zelene gospodarske rasti.

3.1.2 Priporočila

V nadaljevanju so navedena ključna priporočila za izvajanje ukrepov na področju zelene gospodarske rasti v prihodnje. Utemeljitev zanje in ostale informacije o zmanjševanju emisij TGP na tem področju so dostopne v **Zvezku 6: Večsektorski ukrepi, poglavje 1**.

PRIPOROČILO ZELENA GOSPODARSKA RAST 01/2021

[IZVAJALEC](#)
MOP, MF

Načrt za okrevanje in odpornost Slovenije (NOO) vključuje tudi zeleni prehod ter pametno, trajnostno in vključujočo rast, pri čemer je potrebno poskrbeti, da je tematika ustrezno naslovljena. Ob nastali gospodarski krizi (pandemija COVID-19) je potrebno še posebej paziti pri ukrepanju in še naprej zasledovati cilj zmanjševanje emisij TGP. Zmanjšanje emisij TGP je potrebno za zmanjševanje podnebnih in s tem povezanih finančnih tveganj in škod v prihodnje. Usmerjevalna vloga CO₂ dajatve pri tem postaja vse pomembnejša. Kot dodatno pomoč gospodarstvu, bo smiselno pripraviti shemo oprostitev, vezano na doseganje ciljev zmanjševanja emisij TGP in/ali izvajanje ukrepov, pri čemer se bo treba nasloniti na izkušnje iz preteklosti, ko je bila tovrstna shema že uveljavljena, da se doseže čim večje učinke in zmanjša administrativno breme.

PRIPOROČILO ZELENA GOSPODARSKA RAST 02/2021

[IZVAJALEC](#)
MF, MOP, MKGP,
MzI, MGRT

Za namen zelenitve nacionalnega proračuna je potrebno pripraviti celovit načrt, ki bo sledil usmeritvam NEPN in Evropskega zelenega dogovora. Za zmanjšanje spodbud, ki so v nasprotju s ciljem zmanjševanja emisij TGP je potrebno zastaviti ustrezen, ciljno naravnani načrt za celoten proces preoblikovanja – postopnega zmanjševanja tovrstnih spodbud. Oblikovati je potrebno nizkoogljično krožno, vse-vključujoče gospodarstvo, ki temelji na trajnostnih potrošniških vzorcih.

PRIPOROČILO ZELENA GOSPODARSKA RAST 03/2021

[IZVAJALEC](#)
MGRT, SVRK, MzI,
MIZŠ, ARRS, MOP

1. Nadaljevati je potrebno s pripravo pilotno-demonstracijskih projektov in izvajanjem spodbud podjetjem za pripravo ali neposreden prehod v nizkoogljično družbo (NOD), kot je

<p>(dodatno tudi Slovenski podjetniški sklad, SPIRIT)</p>	<p>predvideno v vseh programskih dokumentih, vendar je potrebno projekte izrazito usmeriti v tehnologije, ki bodo prispevale k prehodu v NOD in s tem podprli zaveze, ki jih je Slovenija sprejela na področju zniževanja emisij TGP, deleža OVE in povečanja energetske učinkovitosti. Demonstracijske projekte je potrebno uvrstiti tudi v programe financiranja raziskav in razvoja preko MIZŠ in dati večjo prioriteto projektom, ki prispevajo k doseganju podnebnih ciljev.</p> <p>2. Področje prehoda v podnebno nevtralno družbo mora postati eno od prioritarnih področij pri financiranju raziskovalno-razvojnih programov in projektov, ki jih pripravljata MIZŠ in ARRS. Kriteriji izbire morajo upoštevati večjo težo teh področij pri ocenjevanju, za kar je potrebno pripraviti natančnejša pojasnila ocenjevalcem. Povečati je treba število inovativnih projektov, ki bodo v fazi razvoja razviti do stopnje, ko bodo primerni za demonstracijski ali pilotni projekt.</p> <p>3. V zvezi s programiranjem in posledično spremljanjem spodbud za prehod v NOD bi bilo potrebno postaviti konkretne cilje v zvezi s preходом v nizkoogljično gospodarstvo, za kar je potrebno izboljšati stanje ustreznega znanja za pripravo in vključevanje primernih kriterijev in/ali meril v razpise. Cilji lahko vključujejo npr. delež sredstev, usmerjenih v zelene tehnologije, razvoj materialov, ki bodo nadomeščala ogljično bolj potratne (npr. les namesto drugih materialov, novi materiali z manj vključenega ogljika pri proizvodnji), razvoj proizvodnje novih OVE – sintezna goriva in s tem povezana konkretna znižanja emisij na enoto goriva in podobno.</p> <p>4. Lesarstvo kot panoga je prepoznana kot tista, za katero je potrebno pripraviti več ciljnih usmerjenih pobud, vendar bi bilo to smiselno izvajati v okviru drugih razvojnih in trajnostnih zavez in virov financiranja, ne da bi s tem zmanjševali sredstva namenjena drugim MSP. Uporaba lesa kot nadomestnega materiala je potrebno povezati s konkretnim prispevkom k podnebnim ciljem.</p> <p>5. V razpisih se dosledno ločuje med dvema regijama, vzhodno in zahodno. V prihodnjih programskih dokumentih in razpisih je potrebno upoštevati, da se področje URE, OVE in prehoda v NOD ne more omejevati le na vzhodno regijo, kamor so se v zadnjih letih usmerjala pretežna sredstva, oziroma mora odločitev o usmerjanju sredstev za prehod v NOD temeljiti na analizi potreb. Ta problem je potrebno nasloviti tako pri pripravi naslednje finančne perspektive 2021–2027 kot tudi na nacionalni ravni, saj gre za pomemben presedan, da podjetja na razpisih niso obravnavana enakopravno.</p>
---	---

	<p>6. Kot je ugotovljeno v »Načrtu za okrevanje in odpornost« (Vlada RS, april 2021), je potrebno zagotoviti usklajenost ravnanja na področju prehoda v NOD na področju akterjev (ministrstva, programski dokumenti, sprejeti nacionalni energetske-podnebni načrti), saj gre za področje, ki se nanašajo na več resorjev. Struktura, ki bi to omogočala na dovolj visoki strokovni in politični ravni, tudi v letu 2020 še ni vzpostavljena.</p>
--	---

PRIPOROČILO ZELENA GOSPODARSKA RAST 04/2021

[IZVAJALEC](#)
MOP

Višino okoljske dajatve za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida je potrebno postopoma povečevati, skladno s cilji NEPN (5 % letno, do leta 2030) oziroma naj se postopno povečuje skladno s ceno ETS kuponov.

PRIPOROČILO ZELENA GOSPODARSKA RAST 05/2021

[IZVAJALEC](#)
MOP

Potrebna je nadgradnja načrtovanja porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe, kjer naj se zastavi cilje za vsak ukrep posebej (zmanjševanja emisij TGP ali druge ustrezne količinske cilje), katerim je potrebno zagotoviti tudi spremljanje učinkov izvedenih ukrepov.

PRIPOROČILO ZELENA GOSPODARSKA RAST 06/2021

[IZVAJALEC](#)
MzI, Tržni
inšpektorat RS

V Sloveniji informacije o sprejeti zakonodaji na področju energijskega označevanja okoljsko primerne zasnove proizvodov niso nikjer strnjeno povzete, zato bi bilo treba v okviru Portala Energetika (<https://www.energetika-portal.si/>) tak pregled pripraviti in ga redno osveževati. Ob večjih spremembah bi bilo treba zagotoviti tudi ustrezno informiranje in izobraževanje zavezancev.

3.2 Promet

CILJ ZA LETO 2020	Zmanjšanje emisij TGP za 9 % do leta 2020 glede na leto 2008 z uveljavljanjem trajnostnega prometa oz. emisije toplogrednih plinov v prometu se ne bodo povečale za več kakor 27 % glede na leto 2005
CILJ ZA LETO 2030²¹	Emisije toplogrednih plinov v prometu se ne bodo povečale za več kakor 12 % glede na leto 2005

3.2.1 Pregled stanja

Sektor promet predstavlja daleč največji vir, v letu 2019 kar 52,1 % emisij TGP po Odločbi 406/2009/ES. Delež sektorja je bil še leta 2005 samo 38-odstoten. Večina emisij je iz cestnega prometa. Promet je, poleg sektorja kmetijstvo, edini sektor, v katerem so se emisije v obdobju 2005–2019 povečale, in sicer za 1.228 kt CO₂ ekv oz. 27,9 %. V ostalih sektorjih skupaj so se emisije v istem obdobju zmanjšale za 2.102 kt CO₂ ekv, v sektorju kmetijstva pa so ostale skoraj nespremenjene. Leta 2019 so emisije v prometu znašale 5.635 kt CO₂ ekv in so se glede na prejšnje leto zmanjšale za 3,6 %, glede na leto 2017 pa za 3,9 %. Nižje emisije so posledica upočasnitve rasti domačega potniškega in tovornega prometa, povečanja učinkovitosti vozil in povečanja deleža biogoriv v pogonskih gorivih v prometu, kar lahko pripišemo izvajanju ukrepov ter tudi manjši prodaji goriv tujim vozilom.

Glavne ugotovitve *Podnebnega ogledala 2021* za sektor promet so:

- Pri specifičnih emisijah novih vozil se je padajoč trend popolnoma ustavil. Emisije se sedaj povečujejo in oddaljujejo od zastavljenega cilja. Povprečne emisije vseh vozil so se zmanjšale že tretje leto zapored, vendar je zmanjševanje prepočasno.
- V letu 2019 se je delež OVE v prometu tretje leto zaporedoma povečal in je znašal 8 %. **S tem je bil še vedno nižji od cilja v OP TGP in letnega cilja v AN OVE, kar pomeni zaostanek na poti k cilju za leto 2020** po Direktivi 2009/28/EU.
- **Število potniških kilometrov v javnem potniškem prevozu (JPP) se je leta 2019 povečalo.** V javnem potniškem prevozu po železnicah so se potniški kilometri drugo leto zapored povečali in so bili 6,5 % večji kot leta 2018. V medkrajevnem avtobusnem prevozu so se potniški kilometri, po zmanjšanju v letu 2018, ponovno nekoliko povečali, in sicer za 1,9 %, medtem ko so se v mestnem javnem potniškem prevozu drugo leto zapored zmanjšali in so bili 2 % manjši kot leta 2018. Ukrep se po učinku na zmanjšanje emisij TGP uvršča med pomembnejše ukrepe OP TGP.
- **Delež železniškega tovornega prevoza v skupnem tovornem prevozu z vsaj eno točko v Sloveniji se je leta 2019 znižal pod ciljno vrednost kazalca.** Po zmanjšanju za 1 odstotno točko v letu 2018, se je v letu 2019 delež znižal še dodatno za 0,4 odstotne točke v primerjavi s prehodnim letom. V obdobju 2011–2018 se je število prevoženih tonskih kilometrov v cestnem prevozu povečalo za 20,8 %, v

²¹ Vsi cilji za leto 2030 so iz NEPN-a.

železniškem prevozu pa za 29,9 %. Hitrejša rast železniškega tovornega prevoza od rasti cestnega prevoza je skladna z načrtovanim.

- Na področju sistema integriranega javnega potniškega prometa je bil z novelo *Zakona o prevozih v cestnem prometu* 1. 7. 2020 uveden brezplačni medkrajevni javni potniški promet za upokoјence, starejše od 65 let, vojne veterane in imetnike Evropske kartice ugodnosti invalida. Septembra 2020 je bil za upokoјence in starejše od 65 let uveden brezplačni mestni javni promet v Ljubljani in Mariboru. S 1. 7. 2021 so bile uvedene tudi **cenejše vozovnice za vikende in praznike** (75-odstotni popust) in **družinske vozovnice za potovanja med vikendi in prazniki** (družinska vozovnica za 1+4 osebe za 15 EUR oz. 1+9 oseb za 30 EUR, s tem da mora biti v skupini vsaj en otrok, mlajši od 14 let) z veljavnostjo do 4 dni. S 1. 9. 2021 so cenejše tudi vse subvencionirane vozovnice za dijake in študente, in sicer bo enotna mesečna cena 25 EUR, veljale pa bodo za vse relacije ter za vlak in avtobus (karta Slovenija).
- **V okviru OP EKP se je pod vodstvom MzI nadaljeval projekt »Mehki ukrepi trajnostne mobilnosti«**, ki ga sestavlja 5 ukrepov: kampanja za ozaveščanje in promocijo trajnostne mobilnosti, mobilnostni načrti za ustanove, izobraževanje o trajnostni mobilnosti za vrtce in osnovne šole, zelena mestna logistika ter trajnostna parkirna politika, omejevanje prometa v mestnih jedrih in uporaba sodobnih tehnologij za upravljanje mobilnosti.
- Leta 2020 je Eko sklad nadaljeval z **dodeljevanjem nepovratnih spodbud za različne ukrepe, namenjene zmanjševanju emisij TGP v prometu** (nakup električnih vozil, trajnostna mobilnost v podjetjih, polnilne postaje za električna vozila, nova vozila za javni potniški prevoz, pnevmatike višjega energijskega razreda...).
- Z začetkom leta 2021 je stopil v veljavo nov *Zakon o davku na motorna vozila (ZDMV-1)*. S tem je bila sicer uveljavljena bolj progresivna lestvica za stopnje obdavčitve vozil glede na emisije CO₂, kot je to predvideno tudi z *NEPN*, vendar pa **nova lestvica nakupa emisijsko primernejših avtomobilov ne spodbuja dovolj**.
- Glede na to, da *Strategija razvoja prometa v RS do leta 2030* navaja, da je železnica hrbtenica integriranega javnega prometa, **potekajo nadgradnje in preнове obstoječe železniške infrastrukture bistveno prepočasi**.
- Leta 2020 se je nadaljevalo spodbujanje izgradnje kolesarskih povezav in ustrezne podporne infrastrukture v okviru OP EKP. 1. 7. 2021 je bilo potrjenih 41 vlog v skupni vrednosti 77 mio EUR, skupne dolžine 286 km novo vzpostavljenih kolesarskih povezav in 155 km ločenih kolesarskih površin. Projekti se izvajajo v obdobju 2020–2023, dva projekta sta že zaključena. **Za varno kolesarjenje je pomembno, da se vse te naložbe izvede skladno s trenutno veljavnimi smernicami in dobro projektantsko prakso, ki daje prednost kolesarjem in pešcem pred motornim prometom**. Ti projekti so pomembni tudi zaradi oživitve gospodarstva v lokalnih okoljih ter prispevka k mobilnosti mladih in ranljivih skupin.

3.2.2 Priporočila

V nadaljevanju so navedena ključna priporočila za izvajanje ukrepov v prometu. Utemeljitev zanje, ostala priporočila in podrobne informacije o zmanjševanju emisij TGP v tem sektorju so dostopne v [Zvezku 2: Promet](#).

PRIPOROČILO PROMET 01/2021

[IZVAJALEC](#)

MzI, občine

Na področju spodbud za ureditev infrastrukture, namenjene javnemu potniškemu prevozu, ki zajema obnove, nadgradnje in novogradnje na področjih železniških in avtobusnih sistemov, ter multimodalnih potniških vozlišč z vključevanjem mikromobilnosti je treba nadaljevati z izvajanjem v skladu z načrtovanim v *NEPN*. Zaostajamo predvsem pri bolj zahtevnih projektih (investicijsko, okoljsko, prostorsko...), kot je ureditev ljubljanskega železniškega vozlišča, nadgradnje enotirnih regionalnih prog ipd. Poleg tega je nujen nadaljnji razvoj ustrezno kakovostnih storitev (kot so povečane frekvence voženj, ustrezne kapacitete vozil, usklajeni vozni redi, enotna vozovnica idr.).

PRIPOROČILO PROMET 02/2021

[IZVAJALEC](#)

MzI, MOP, občine,
Eko sklad

V skladu s smernicami iz *NEPN* je treba nadaljevati tudi s spodbujanjem izgradnje kolesarske infrastrukture, primarno za namen dnevne mobilnosti. Država naj zagotovi vire, ki bodo omogočili kontinuiteto financiranja gradnje in prenove infrastrukture, hkrati pa je treba zagotoviti tudi, da sta gradnja in prenova skladni s trenutno veljavnimi smernicami, ki omogočajo širšo uporabnost infrastrukture. Treba je nadaljevati s spodbudami za izvajanje podporne infrastrukture, kot so varovana in pokrita kolesarska parkirišča, integracija z železniškim prometom, sistemi izposoje koles, opremljenost lokacij delovnih mest s tuši in garderobami itd. Pripraviti je treba državno strategijo razvoja kolesarjenja.

PRIPOROČILO PROMET 03/2021

[IZVAJALEC](#)

MF

Dopolniti je treba nov *Zakon o davku na motorna vozila*. Potrebna je večja progresivnost lestvice za stopnje obdavčitve glede na emisije CO₂, saj trenutno veljavna potrošnikov k nakupu emisijsko primernejšega avtomobila ne spodbuja dovolj.

PRIPOROČILO PROMET 06/2021

[IZVAJALEC](#)

MJU

Pri povračilu za prevoz na delo je treba zagotoviti čim prejšnje izvajanje v skladu s smernicami *NEPN* v okviru ukrepov davčne politike in obračuna potnih stroškov. Priporočamo olajšave, vezane na strošek JPP, ki ne izvzemajo tudi nagrajevanja hoje in kolesarjenja.

PRIPOROČILO PROMET 09/2021

[IZVAJALEC](#)

MzI

Čim hitreje je treba začeti z izvajanjem ukrepov ustanovitve upravljavca sistema javnega potniškega prometa, prilagoditve voznih

	<p>redov in vzpostavitve informacijskih platform v obsegu, načrtovanem v <i>NEPN</i>. Dodatno je treba zagotoviti čimprejšnjo vključitev vseh ponudnikov mestnega potniškega prometa v sistem enotne vozovnice (vključno z Ljubljanskim potniškim prometom), izvedena mora biti tudi nadaljnja integracija voznih redov različnih vrst prevozov: avtobusnega, železniškega, mestnih in šolskih prevozov. V sklopu integracije je treba zagotoviti zadostno število kompetentnih kadrov za vzpostavitev, vodenje, vzdrževanje in razvoj integriranega javnega potniškega prometa. Pri že izvedenih ukrepih, predvsem pri zagotavljanju brezplačnih in subvencioniranih vozovnic, je treba spremljati njihovo učinkovitost z vidika zmanjšanja osebnega motornega prometa in z njim povezanih emisij.</p>
<p>PRIPOROČILO PROMET 11/2021</p>	
<p><u>IZVAJALEC</u> Mzi, DRSI</p>	<p>Izvajanje v skladu s smernicami iz <i>NEPN</i> je treba zagotoviti tudi za intenzivnejša vlaganja v razvoj železniškega omrežja, s ciljem večje uporabe železniškega prometa za potniški in tovorni promet, skladno z veljavnim načrtom vlaganj v promet in prometno infrastrukturo.</p>
<p>PRIPOROČILO PROMET 13/2021</p>	
<p><u>IZVAJALEC</u> občine, regije</p>	<p>Poenostaviti je treba postopke umeščanja kolesarskih povezav v prostor ter pristopiti k spremembi s tem povezane zakonodaje. Občine (in regije pri financiranju iz DRR) naj pripravijo izhodišča za izgradnjo kolesarskih povezav, vnaprej naj vodijo pogovore v zvezi z odkupom zemljišč, tako da bodo pripravljene na priložnosti za financiranje izgradnje. Zelo priporočljivo je angažirati koordinatorje za kolesarstvo na regionalni ravni, ki pripomorejo k temu, da so lokalni in nacionalni akterji med seboj usklajeni.</p>
<p>PRIPOROČILO PROMET 17/2021</p>	
<p><u>IZVAJALEC</u> MOP, Mzi, občine</p>	<p>Država mora pripraviti usmeritve in mehanizme za boljšo integracijo prostorskega in celostnega prometnega načrtovanja. Pripraviti je treba državno strategijo oziroma smernice, ki bodo jasno opredelile prioritete, cilje in navodila za prostorsko načrtovanje in integracijo celostnega prometnega načrtovanja ter mehanizme in obveznosti integracije celostnih prometnih strategij in občinskih prostorskih načrtov. Po potrebi je treba dopolniti <i>Zakon o urejanju prostora</i>.</p>

3.3 Stavbe

CILJ ZA LETO 2020	Emisije toplogrednih plinov v široki rabi se bodo zmanjšale za vsaj 53 % glede na leto 2005
CILJ ZA LETO 2030 ²²	Emisije toplogrednih plinov v široki rabi se bodo zmanjšale za vsaj 76 % glede na leto 2005

3.3.1 Pregled stanja

Raba goriv v široki rabi (v gospodinjstvih, kmetijstvu²³ in storitvenih dejavnostih) je v letu 2019 k emisijam neETS prispevala 12,3 %. Ta delež se je od leta 2005 zmanjšal za 10,7 odstotnih točk, od leta 2011 pa za 5,7 odstotnih točk. Glede na leto 2018 so se emisije zmanjšale za 1,3 %. V obdobju 2005–2019 so se emisije v široki rabi zmanjšale najbolj med vsemi sektorji, in sicer za 50,6 % oz. za 1.367 kt CO₂ ekv, kar je posledica investicij v izboljšanje toplotnih lastnosti stavb in drugih ukrepov učinkovite rabe energije ter tudi zamenjave kurilnega olja z nizkoogljičnimi viri energije.

V emisije na področju stavb so vključene emisije iz rabe goriv v gospodinjstvih in emisije iz rabe goriv v institucionalnem in komercialnem sektorju, ki so leta 2018 **skupno predstavljale 10,1 % vseh emisij neETS**. V letih **2015 in 2016 je v stavbah sicer prišlo do povečanja emisij za skupaj 15,6 %, v letih 2017 in 2018 pa so se emisije ponovno znatno zmanjšale** (za 9,9 % oz. 10 % v primerjavi z letom prej) in **v letu 2019 ostale skoraj nespremenjene** v primerjavi z letom 2018. Večina emisij nastaja pri rabi goriv za ogrevanje stavb, zato so emisije v posameznem letu odvisne tudi od podnebnih razmer. Normalizirane vrednosti emisij glede na povprečno zimo kažejo na stabilen trend zmanjševanja v zadnjem obdobju, z izjemo leta 2016, vendar pa se je zmanjševanje emisij upočasnilo.

Stavbe na splošno

Marca 2021 je bil sprejeta *Dolgoročna strategija energetske prenove stavb do leta 2050 (DSEPS 2050)*²⁴. Ta vključuje najbolj aktualno nadgradnjo in obseg instrumentov za energetske prenove stavb v obdobju do leta 2030 in dolgoročno. **Z DSEPS 2050 je tako za javni kot tudi stanovanjski sektor načrtovanih tudi precej novih instrumentov.**

Javni sektor

Glavne ugotovitve *Podnebnega ogledala 2021* za stavbe v javnem sektorju so:

- Do leta 2019 je bilo z izvajanjem ukrepov učinkovite rabe energije (URE) in izrabe OVE v javnem sektorju doseženo kumulativno zmanjšanje emisije CO₂ za 50 kt. **Zaradi manjšega obsega vlaganj v obdobju 2015–2017, je za indikativno letno ciljno vrednostjo zaostajalo za 11 %**. Po trenutno dostopnih podatkih, bo kumulativno zmanjšanje emisije CO₂ leta 2020 znašalo 54 kt in ciljna vrednost za to leto ne bo dosežena. S cilji iz OP EKP do leta 2023, ti so bili leta 2021 s

²² Vsi cilji za leto 2030 so iz NEPN-a.

²³ Gre za kmetijsko mehanizacijo, raba goriv na družinskih kmetijah je všteta pri rabi goriv v gospodinjstvih, raba goriv v večjih kmetijskih podjetjih pa pri rabi goriv v storitvenih dejavnostih.

²⁴ Vlada RS, februar 2021 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/dseps/dseps_2050_final.pdf)

6. spremembo OP EKP že drugič znižani, je izvajanje energetske prenove javnih stavb zaenkrat skladno.

- Skupna vrednost površine celovito energetske saniranih javnih stavb do leta 2019 se je povečala na 1,71 milijona m² površin, kar presega indikativni letni cilj za 8 %. Leta 2020 naj bi vrednost dosegla 1,84 milijona m² površin, s čimer bo ciljna vrednost za to leto za 3 % presežena. Neskladje med doseganjem ciljev na področjih zmanjšanja emisije CO₂ in povečanja površine stavb, ki so bile energetske prenovljene, kaže na to, da bo treba **energetsko prenavo stavb bolj usmerjati v celovite prenovne**. Te zaradi svoje zahtevnosti, še posebej pri stavbah kulturne dediščine in drugih posebnih skupinah stavb, zahtevajo večja vlaganja.
- **Finančni vzvod spodbud**, ki so bile izplačane za izvedbo naložb v URE in izrabo OVE v javnem sektorju leta 2019, **je znašal 37 evrov nepovratnih sredstev za 100 evrov investicije, kar je 27 evrov manj kot v letu 2015**. K izboljšanju finančnega vzvoda v zadnjem letu je pripomoglo predvsem povečevanje vrednosti sredstev, ki jih javnemu sektorju namenja Eko sklad. Zaradi njih se bo finančni vzvod leta 2020 predvidoma še nekoliko znižal, in sicer na 34 evrov nepovratnih sredstev za 100 evrov investicije, s čimer bo le malenkost zaostal za ciljno vrednostjo za to leto.
- Povpraševanje po razpisanih sredstvih za energetske prenovne stavb iz OP EKP je še naprej precej manjše od razpoložljivih zneskov. Do konca leta 2020 je bilo v okviru 60 projektov skupno prenovljenih 541.000 m² neto tlorisne površine stavb, pri čemer je bilo **47 projektov izvedenih v stavbah v lasti in rabi občin, kjer energetska prenova poteka najboljše**. Zmanjšanje rabe energije, doseženo s projekti, je bilo ocenjeno na 42,2 GWh, emisije CO₂ pa na 11,1 kt na leto. Intenzivnost energetske prenove naj bi se izboljšala **s sofinanciranjem priprave projektov za ožji javni sektor in širši javni sektor v lasti države v okviru mednarodne tehnične pomoči ELENA**, kjer je bilo v okviru dveh pozivov skupaj prijavljenih 21 operacij. Obenem se je s povabili/razpisi za kohezijska sredstva oktobra 2020 povečal tudi delež sofinanciranja projektov energetske prenove javnih stavb. Ta sedaj znaša 49 % upravičenih stroškov operacije, prej 40 %.
- **Pri stavbah ožjega javnega sektorja bo treba izvajanje energetske prenove nujno okrepiti, saj so bila sredstva do zdaj dodeljena samo trem projektom**. To je težava tudi zaradi doseganja cilja energetske prenove 3 % skupne tlorisne površine stavb v lasti in rabi osrednje vlade letno, kjer je bilo v obdobju 2014–2020 doseženih le 34 % ciljne vrednosti za to obdobje (več informacij v poglavju 2.2.3). V *DSEPS 2050* so vključeni tudi novi instrumenti, ki so namenjeni prav tej ciljni skupini.
- **Še vedno se premalo dela na pospeševanju energetskega pogodbeništvu (EPO)** – število ponudnikov na trgu ostaja nizko, za financiranje tovrstnih projektov pa tudi ni ustreznih finančnih produktov.
- V okviru projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE* poteka **vzpostavitev celovitega sistema za zagotavljanje kakovosti pri energetske prenovi javnih stavb v skladu z načeli trajnostne gradnje**.

- Od 31. decembra 2018 dalje morajo biti skoraj ničenergijske vse nove stavbe, ki jih javni organi uporabljajo kot lastniki, po 31. decembru 2020 pa tudi vse ostale nove stavbe. **Novi Pravidnik o učinkoviti rabi energije (PURES), ki naj bi opredelil tudi minimalne tehnične zahteve za skoraj ničenergijsko stavbo, tudi leta 2020 še vedno ni bil pripravljen.**

Stanovanjski sektor

Glavne ugotovitve *Podnebnega ogledala 2021* za stavbe v stanovanjskem sektorju so:

- Kumulativno zmanjšanje emisije CO₂ zaradi izvajanja ukrepov URE in izrabe OVE v stanovanjskem sektorju je do leta 2019 znašalo 220 kt in je **za indikativnim letnim ciljnim prihrankom zaostajalo za 19 kt ali 8 %**. Po trenutno dostopnih podatkih bo ciljna vrednost leta 2020 predvidoma dosežena.
- Kumulativni prihranek končne energije v stanovanjskem sektorju je leta 2019 ciljno vrednost iz OP TGP za leto 2020 že presegel, in sicer za 7 %. **Prihranki energije, doseženi s spodbudami Eko sklada za izvajanje ukrepov v gospodinjstvih, javnem sektorju, gospodarstvu in prometu, so leta 2019 skupaj znašali 272 GWh²⁵ in s tem prvič presegli načrtovane v AN URE.** Ciljni prihranki iz AN URE so bili ponovno preseženi tudi leta 2020.
- Za povečanje intenzivnosti prenov večstanovanjskih stavb, je v okviru projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE* **potekal razvoj finančnih instrumentov za energetske prenovne večstanovanjskih stavb.** Kot najbolj obetavna sta bila izbrana finančni instrument energetskega pogodbeništv, kjer gre za celovito prenavo večstanovanjskih stavb, sofinancirano s strani podjetij za energetske storitve, in pa finančni instrument, kjer lahko etažni lastniki za izvedbo prenov pridobijo posojila v breme rezervnega sklada. Pilotne projekte za preizkus finančnih instrumentov v praksi bo izvedel Eko sklad.
- **Leta 2020 je Eko sklad začel z izvajanjem Programa ZERO500,** za katerega so zagotovljena sredstva v okviru OP EKP. Pilotni poziv za nepovratne finančne spodbude socialno šibkim občanom za investicije v ukrepe večje energetske učinkovitosti eno- ali dvostanovanjskih stavb je bil objavljen julija 2020, nanj pa je do zaključka poziva prispelo 222 vlog.
- V OP EKP je bil za sofinanciranje predviden tudi **pilotni projekt celovite energetske prenovne večstanovanjske stavbe po merilih skoraj nič-energijske prenovne,** ki pa ne bo izveden.

3.3.2 Priporočila

V nadaljevanju so navedena ključna priporočila za izvajanje ukrepov v stavbah. Utemeljitev zanje, ostala priporočila in podrobne informacije o zmanjševanju emisij TGP v tem sektorju so dostopne v **Zvezku 3: Stavbe**.

²⁵ Učinki energetske svetovalne mreže za občane – ENSVET, niso všteti.

PRIPOROČILO STAVBE 01/2021

IZVAJALEC

MZI DE, MOP in vsi ostali vključeni deležniki

Čim hitreje je treba začeti z **izvajanjem instrumentov** za zmanjševanje emisij TGP ter povečevanje energetske učinkovitosti in izrabe OVE v stavbah **v skladu s smernicami in predvidenim obsegom iz NEPN in DSEPS 2050**. Za to je potrebno zagotoviti ustrezne kadrovske in finančne vire.

PRIPOROČILO STAVBE 02/2021

IZVAJALEC

MZI DE, MOP

S pravočasnim sprejetjem programskih dokumentov in pripravo razpisov v novi finančni perspektivi, ki bo nasledila OP EKP, je treba zagotoviti **kontinuiteto in povečan obseg potrebnih nepovratnih sredstev** in tako preprečiti nastanek vrzeli pri spodbujanju energetske prenove javnih stavb. V primeru, da se vrzeli pri prehodu iz ene v drugo finančno perspektivo ni mogoče izogniti, je treba nepovratna sredstva za energetske prenove javnih stavb začasno zagotoviti iz Sklada za podnebne spremembe. **Za čim bolj enakomerno in predvidljivo dinamiko izvajanja naložb** je treba, po zgledu EU programov, v novi finančni perspektivi objaviti urnike razpisov vsaj za dvoletna obdobja in investitorjem tako omogočiti, da lahko pravočasno pripravijo projekte.

PRIPOROČILO STAVBE 03/2021

IZVAJALEC

MZI DE, MJU

Za doseganje cilja prenove 3 % skupne tlorisne površine stavb v lasti in rabi osrednje vlade vsako leto, je **treba čim prej, načrtovano je bilo že v letu 2021, pripraviti program energetske učinkovitosti za javni sektor**, kot to opredeljuje *DSEPS 2050*. Po pripravi programa je treba čim prej **začeti z njegovim izvajanjem in tudi z izvajanjem ostalih instrumentov**, ki jih posebej za to ciljno skupino opredelil *DSEPS 2050* (nadgradnja projektne pisarne za energetske prenove javnih stavb, razvoj novih finančnih instrumentov, preučitev možnosti systemskega finančnega vira za prednostne energetske prenove, vodenje seznama stavb v lasti in uporabi ožjega javnega sektorja).

PRIPOROČILO STAVBE 04/2021

IZVAJALEC

MZI DE, MF, SVRK

Za projekte energetske prenove stavb ožjega javnega sektorja je treba zagotoviti sistemski finančni vir z zagotovitvijo različnih finančnih virov (omejitve proračunskih sredstev posameznih ministrstev v okviru sprejetega proračuna, kohezijska sredstva in druga nepovratna EU-sredstva, možnosti uporabe sredstev, ustvarjenih s prihranki energije oziroma zaradi nižjih stroškov za energijo). Smotno bi bilo zagotoviti tudi **ustrezno podporo na strani ponudnikov storitev energetskega pogodbenišтва** (npr. jamstvena shema, forfaiting, dokapitalizacija ponudnikov storitev...).

PRIPOROČILO STAVBE 05/2021

IZVAJALEC

MZI DE

Energetska prenova javnih stavb je treba okrepiti. Pri tem je smiselno graditi na znanju in izkušnjah obstoječe projektne pisarne za energetska prenova javnih stavb, **nadgraditi obseg njenih del z nalogami systemskega pospeševalca projektov energetske prenove javnih stavb in skrbnika programa kakovosti ter jo temu primerno kadrovska okrepiti.**

PRIPOROČILO STAVBE 07/2021

IZVAJALEC

MZI DE, Eko sklad

V stanovanjskem sektorju je treba **okrepiti in izboljšati energetska prenova večstanovanjskih stavb.** Vzpostaviti je treba projektno pisarno za pripravo projektov energetske prenove večstanovanjskih stavb, aktivno razvijati nove finančne instrumente in nove modele financiranja za to ciljno skupino ter jih preskusiti s pilotnimi projekti.

PRIPOROČILO STAVBE 08/2021

IZVAJALEC

Eko sklad, MZI DE, MK

Za doseganje večjih učinkov programov Eko sklada za gospodinjstva, je treba pripraviti **finančni načrt spodbujanja ukrepov v gospodinjstvih.** Za ciljno usmerjanje prenov in doseganje ciljev v letu 2030 je potrebno uvesti **ločen poziv za delne in celovite energetske prenove,** pri čemer se za slednje in prenove v sNES nameni vsaj 70 % predvidenih sredstev za ukrepe URE in izrabe OVE v gospodinjstvih. Eko sklad naj **analizira tudi možnosti za te ukrepe, dosegljive s spodbujevalnimi mehanizmi,** ter sodeluje z MZI in drugimi institucijami pri oblikovanju novih finančnih instrumentov za stanovanjski sektor.

3.4 Kmetijstvo

CILJ ZA LETO 2020	Emisije toplogrednih plinov v kmetijstvu se ne bodo povečale za več kakor 5 % glede na leto 2005 ob hkratnem povečanju samooskrbe Slovenije s hrano
CILJ ZA LETO 2030 ²⁶	Emisije toplogrednih plinov v kmetijstvu se bodo zmanjšale za vsaj 1 % glede na leto 2005

3.4.1 Pregled stanja

Emisije TGP v IPCC sektorju kmetijstvo so leta 2019 predstavljale 15,9 % v skupnih emisijah TGP po Odločbi 406/2009/ES (8,7 % fermentacija v prebavilih, 2,9 % ravnanje z gnojem, 4,3 % kmetijska zemljišča) in so bile po deležu drugi sektor za prometom. Po letu 2005 smo sprva zabeležili dvoletno rast, do leta 2013 je sledilo obdobje zmanjševanja emisij, zatem do leta 2016 triletna rast. Po letu 2016 so se emisije ponovno nekoliko zmanjšale. V letu 2019 so emisije znašale 1.718 kt CO₂ ekv, kar je na ravni izhodiščne vrednosti v letu 2005 (indeks 1,00) in za 5,0 odstotnih točk manj od ciljne vrednosti za leto 2020.

Glavne ugotovitve *Podnebnega ogledala 2021* za kmetijstvo so:

- Leta 2020 so se na področju kmetijstva nadaljevali ukrepi za zmanjševanje emisij iz prejšnjih let. Večjih vsebinskih sprememb ni bilo, nekoliko se je povečal le obseg izvajanja nekaterih operacij Programa razvoja podeželja.
- Emisije TGP na enoto prirejenega mleka kažejo po letu 2013 jasen in ugoden trend zmanjševanja, **ki pa je glede na zastavljen cilj (< 0,772 kg CO₂ ekv leta 2020) premalo intenziven**. Analiza trenda kaže, da bo ciljna vrednost za 2020 dosežena v letu 2022.
- V obdobju po letu 2000 se je poraba dušika iz mineralnih gnojil sprva zmanjševala. Po letu 2009 se je poraba bolj ali manj ustalila na vrednosti okoli 27.500 ton, s tem, da so se v tem obdobju letne vrednosti gibale med 26.300 in 28.612 ton. V letu 2019 je bila poraba izenačena s ciljno vrednostjo za leto 2020 (manj kot 28.000 t N na leto). Ciljna vrednost za leto 2020 je bila v zadnjih letih v povprečju dosežena. **Podatkov za leto 2020 še nimamo, pričakujemo pa, da so ukrepi za racionalnejšo rabo dušika v kmetijstvu porabo dušika iz mineralnih gnojil tudi v lanskem letu zadržali pod 28.000 t na in da bo cilj dosežen.**
- Po letu 2005 se je bruto bilančni presežek dušika gibal med 42 in 69 kg na ha kmetijskih zemljišč z neizrazitim trendom zmanjševanja. Ciljna vrednost za leto 2020 (manj kot 53 kg N na ha) je bila v povprečju zadnjih 5 let dosežena (47,6 kg N na ha). **Predhodne ocene kažejo, da je bil bilančni presežek v letu 2020 pod 35 kg N na ha. To pomeni, da bo ciljna vrednost za leto 2020 dosežena.**
- **Površina zemljišč v ukrepu »ekološko kmetovanje« se povečuje hitreje, kot je bilo predvideno z OP TGP.** Ciljna vrednost za leto 2020 (44.000 ha) je bila dosežena že leta 2018 in začasni podatki za leto 2020 kažejo, da bo cilj OP TGP

²⁶ Vsi cilji za leto 2030 so iz NEPN-a.

presežen. Ob tem je treba poudariti, da je cilj *Programa razvoja podeželja 2014–2020* (PRP 2014–2020) bolj ambiciozen (55.000 ha) in da le-ta v letu 2020 ne bo dosežen.

- **Površine njiv in vrtov v ukrepih, ki zahtevajo gnojenje na podlagi hitrih talnih ali rastlinskih testov so v zadnjih letih znatno presegle ciljno vrednost**, ki je bila določena s Programom razvoja podeželja 2014–2020.

3.4.2 Priporočila

Ključna priporočila za hitrejši napredek, ki so bila predstavljena že v Podnebnih ogledalih 2019 in 2020, se nanašajo na sprejem novega *Programa razvoja podeželja*, točneje *Strateškega načrta Skupne kmetijske politike 2023–2027*. V Podnebnem ogledalu 2021 smo tem priporočilom dodali predlog za naložbe v majhne bioplinske naprave. Priporočila, ki so podrobneje predstavljena v **Zvezku 4: Kmetijstvo**, so za potrebe tega povzetka strnjena v naslednjih dveh glavnih usmeritvah:

KLJUČNA USMERITEV ZA KMETIJSTVO 01/2021

IZVAJALEC
MKGP

Ukrepi PRP 2014–2020 se bodo nadaljevali do konca leta 2022. Šibka točka obstoječih ukrepov je premajhna ambicioznost na področju zmanjševanja emisij metana iz prebavil rejnih živali, ki prispevajo približno 55 % vseh emisij toplogrednih plinov v kmetijstvu. Neizkoriščena je bila tudi možnost za zajem metana iz skladišč za živinska gnojila in njegovo izrabo pri proizvodnji obnovljive energije. Ukrepi za učinkovitejše kroženje dušika, ki prispevajo k zmanjšanju emisij didušikovega oksida so bili na splošno ustrezni, nadgraditi pa bi jih bilo treba v smeri intenziviranja gnojenja z majhnimi izpusti amonijaka in povečanja obsega gojenja metuljnic.

V pripravi je *Strateški načrt Skupne kmetijske politike za obdobje 2023–2027 (SN SKP 2023–2027)*, ki bo v bodoče urejal tudi financiranje in izvajanje ukrepov za blaženje podnebnih sprememb. Osnutek SN SKP 2023–2027 odpravlja pomanjkljivosti PRP 2014–2020. Pri novih in izboljšanih intervencijah, ki so namenjene zmanjšanju emisij TGP, bi bilo treba vztrajati tudi v nadaljnjih postopkih sprejemanja SN SKP 2023–2027 in pri njegovem usklajevanju z Evropsko komisijo. Gre za nove **intervencije za zmanjševanje emisij metana ter za ohranitev in nadgradnjo intervencij za izboljšanje izkoristka dušika v kmetijstvu**.

KLJUČNA USMERITEV ZA KMETIJSTVO 02/2021

IZVAJALEC
MKGP v
sodelovanju z MIZŠ
in ARRS

Pomanjkanje znanja na vseh ravneh je med pomembnejšimi ovirami za hitrejši napredek na področju zmanjševanja emisij toplogrednih plinov v kmetijstvu. V Sloveniji se Kmetijski sistem znanja in inovacij (AKIS – Agricultural Knowledge and Innovation System) sooča z naslednjimi težavami:

- zaradi majhnosti in preteklih usmeritev nimamo kritične mase usposobljenih raziskovalcev in strokovnjakov na tem področju;

- zaradi velikega števila majhnih in nespecializiranih kmetij je prenos znanja v prakso zelo zahteven.

Za hitrejši napredek na področju zmanjševanja emisij toplogrednih plinov v kmetijstvu je treba AKIS bistveno okrepiti in vzpostaviti načrtno, sistematično in namensko financiranje delovnih mest v kmetijskem šolstvu, raziskovalnih organizacijah in v javni službi kmetijskega svetovanja.

3.5 Ostali sektorji – industrija neETS

CILJ ZA LETO 2020	Emisije toplogrednih plinov v industriji neETS se bodo z ukrepi za prehod v konkurenčno nizkoogljično proizvodnjo zmanjšale za vsaj 42 % glede na leto 2005
CILJ ZA LETO 2030 ²⁷	Emisije toplogrednih plinov v industriji neETS se bodo zmanjšale za vsaj 43 % glede na leto 2005

3.5.1 Pregled stanja

Emisije po Odločbi 406/2009/ES oz. emisije zunaj sheme za trgovanje z emisijami vključujejo emisije iz zgorevanja goriv v industriji in gradbeništvu, ki so leta 2019 predstavljale 6,1 %, ter procesne emisije, ki so predstavljale 4,9 % skupnih emisij neETS, skupaj torej 11 %. Ta delež se je v obdobju od leta 2011, ko je bil najmanjši, povečal za 1,3 odstotne točke, od leta 2005 pa se je zmanjšal, in sicer za 1,9 odstotnih točk.

V obdobju 2005–2019 so se emisije sicer znatno zmanjšale, in sicer za 316 kt CO₂ ekv oz. za 21 %, vendar pa se v zadnjih petih letih povečujejo in se vse bolj oddaljujejo od indikativnega sektorskega cilja OP TGP. V letu 2019 so se emisije povečale za 1,3 %, kar je posledica večjih emisij iz industrijskih procesov in uporabe topil (procesne emisije).

Glavne ugotovitve *Podnebnega ogledala 2021* za industrijo neETS so:

- Za izvajanje ukrepov URE in izrabe OVE v industriji neETS so na razpolago spodbude Eko sklada in evropska sredstva iz Kohezijskega sklada. Eko sklad je nepovratna sredstva za to ciljno skupino prvič razpisal leta 2018, zanimanje za spodbude se povečuje. **Projekti, ki so sofinancirani v okviru OP EKP, niso pripravljeni tako, da bi omogočali spremljanje neposredno doseženih učinkov za doseganje podnebnih ciljev**, saj sedaj postavljeni cilji k doseganju podnebnih ciljev niso neposredno usmerjeni.
- Povratna sredstva preko kreditov je podjetjem v letu 2020 poleg Eko sklada začela ponujati tudi SID banka v okviru različnih programov, tudi v sklopu neposrednega financiranja podjetij v času izbruha COVID-19 in preko Sklada skladov.
- Delež OVE v rabi goriv v industriji neETS je leta 2019 znašal 16,3 %. Delež se je po štirih letih zmanjševanja tokrat povečal, in sicer za 3,1 % glede na prejšnje leto. Vzrok povečanja je bilo 8-odstotno povečanje rabe OVE, ki je bilo večje od 5-odstotnega povečanja skupne rabe goriv. Do največjega povečanja rabe OVE, za 170 TJ, je prišlo v lesnopredelovalni industriji. Za indikativno letno ciljno vrednostjo je doseženi delež OVE zaostajal za 4,6 odstotnih točk. Ob trendu iz leta 2019, bo zaostanek za ciljem leta 2020 znašal dobrih 5 odstotnih točk.
- Emisije F-plinov zaradi puščanja iz naprav so se po povečevanju v letih 2014–2016 v letih 2017 in 2018 zmanjšale. V letu 2019 so se emisije ponovno povečale (za 16 %), vendar je bilo v letu 2020 doseženo ponovno zmanjšanje (za 29 %), s katerim so

²⁷ Vsi cilji za leto 2030 so iz NEPN-a.

emisije dosegle najnižjo raven v opazovanem obdobju. Zmanjšanje emisij od leta 2016 naprej kaže na uspešno izvajanje ukrepov na tem področju, ki se odraža v zmanjševanju količine dopoljenih snovi za hladilne sisteme ter spremembi strukture snovi v smer snovi z nižjim toplogrednim potencialom. Ciljna vrednost kazalca iz OP TGP je zgolj indikativna, saj je po sprejetju OP TGP prišlo do več sprememb. Izboljšave evidenc emisij F-plinov so pokazale, da so bile pretekle emisije v času priprave OP TGP podcenjene, zato preseganje cilja ne nakazuje neizvajanja ukrepov.

- Izvajanje ukrepov za industrijo se bo v obdobju 2021–2030 nadaljevalo v okviru NEPN, kjer je predvidena podpora novim tehnološkim in organizacijskim ukrepom (npr.: vzpostavitev energetske skupnosti), vendar v okviru obstoječih inštrumentov. NEPN tako predvideva finančne spodbude v obliki povratnih sredstev za industrijo, nepovratne finančne spodbude za ukrepe URE in OVE v industriji, spodbude za URE in OVE za MSP, spodbude za uvajanje sistemov za upravljanje z energijo ter preko predpisov in usposabljanja zmanjševanje procesnih emisij.
- Pomembno vlogo pri razogljičenju energetske intenzivne in ostale industrije bo imela tudi nova *Slovenska industrijska strategija*, v okviru katere je predvideno razogljičenje energetske intenzivne in ostale industrije. Ključni bodo ukrepi za spodbujanje energetske učinkovitosti, zamenjave energentov, povečanja snovne učinkovitosti in uvedbe krožnih rešitev v industriji, v skladu z usmeritvami evropske *Nove industrijske strategije za svetovno konkurenčno, zeleno in digitalno Evropo*, sprejete marca 2020, ter industrijske usmeritve *Evropskega zelenega dogovora*.

3.5.2 Priporočila

V nadaljevanju so navedena ključna priporočila za izvajanje ukrepov v industriji neETS. Utemeljitev zanje in ostale informacije o zmanjševanju emisij TGP v tem sektorju so dostopne v [Zvezku 5: Ostali sektorji, poglavje 1](#).

PRIPOROČILO INDUSTRIJA neETS 01/2021

[IZVAJALEC](#)

MzI, Eko sklad, SID banka

Čim hitreje je treba intenzivirati izvajanje instrumentov za spodbujanje URE, uvajanje OVE in izrabo odvečne toplote v industriji, skladno s smernicami in predvidenim obsegom iz NEPN. V podporo razvoju in izvajanju omenjenih ukrepov v industriji v obdobju do leta 2030 bodo nova *Slovenska industrijska strategija (2020)*, *Dolgoročna podnebna strategija Slovenije do leta 2050 (2020)*, *Akcijski načrt za krožno gospodarstvo*, *Strategija ogrevanja in hlajenja* ter *Akcijski načrt za daljinsko ogrevanje in hlajenje (2021)*.

PRIPOROČILO INDUSTRIJA neETS 02/2021

[IZVAJALEC](#)

MzI, Eko sklad, Agencija za energijo

Zagotoviti je potrebno ustrezne podatke za spremljanje in vrednotenje učinkov nepovratnih in povratnih spodbud v industriji, in sicer skupno ter ločeno za industrijo neETS.

PRIPOROČILO INDUSTRIJA neETS 03/2021

IZVAJALEC

MzI, Eko sklad

Vzpostaviti je potrebno ustrezno podporno okolje za razvoj celovitih storitev upravljanja z energijo v malih in srednje velikih podjetjih (MSP).

PRIPOROČILO INDUSTRIJA neETS 04/2021

IZVAJALEC

MzI, Eko sklad

Vzpostaviti je potrebno ustrezno podporno okolje za razvoj poslovnih modelov energetskega pogodbenišтва.

PRIPOROČILO INDUSTRIJA neETS 05/2021

IZVAJALEC

MGRT, MOP, SVRK

Ob pripravi dokumentov za novo obdobje kohezijske politike in akcijski načrt za krožno gospodarstvo je potrebno načrtovati in upoštevati področje financiranja URE in izrabe OVE v industriji, tako za velika podjetja (energetsko intenzivna) kot tudi za MSP. Prav tako je potrebno zagotoviti enake možnosti za financiranje ukrepov v podjetjih iz obeh statističnih regij (vzhodna in zahodna regija).

3.6 Ostali sektorji – energetika neETS

CILJ ZA LETO 2020	Emisije toplogrednih plinov v energetiki neETS se ne bodo povečale za več kakor 6 % glede na leto 2005
CILJ ZA LETO 2030 ²⁸	Emisije toplogrednih plinov v energetiki neETS se bodo zmanjšale za vsaj 34 % glede na leto 2005

3.6.1 Pregled stanja

Emisije neETS vključujejo tudi emisije iz zgorevanja goriv v energetiki zunaj sheme ETS, večino predstavljajo emisije v sistemih daljinskega ogrevanja in ubežne emisije. Delež emisij iz neETS energetike v skupnih emisijah neETS je relativno majhen, v letu 2019 ostaja na ravni predhodnega leta in znaša 4,7 %. V obdobju 2005–2019 so se emisije zmanjšale za 14,9 %. Leta 2019 so v primerjavi z letom prej zmanjšale za 3,3 % in dosegle vrednost 502,8 kt CO₂ ekv, **ki je za skoraj petino nižja od indikativnega sektorskega cilja za leto 2020**, a še vedno za 72 kt CO₂ ekv nad vrednostmi iz leta 2014, ko so bile v obravnavanem obdobju emisije najmanjše.

Glavne ugotovitve *Podnebnega ogledala 2021* za energetiko neETS so:

- V sistemih daljinskega ogrevanja je delež toplote proizvedene in OVE leta 2020 dosegel le 18,3 %, kar ne dosega niti skupnega nacionalnega cilja, zato je potrebno pospešiti njihov razvoj v smeri izkoriščanja odvečne toplote, uvajanja OVE, hranilnikov energije ter povezovanja z drugimi sektorji (npr. proizvodnja elektrike). Postavitev bolj ambicioznih ciljev do leta 2030 in zagotovitev ustreznega podpornega okolja sta tako ključna za pospešeno razogljičenje, kar je bistveno ne le zaradi izboljšanja njihove konkurenčnosti (dodatni razlog za hitro ukrepanje je rast stroškov izpustov CO₂), pač pa tudi za njihov dolgoročni obstoj.
- V letu 2020 je zahteve ZURE glede energetske učinkovitosti izpolnjevalo 61 % sistemov daljinskega ogrevanja (DO). Iz obnovljivih virov energije najmanj polovico toplote posredno ali neposredno proizvede 46 % sistemov DO, vsaj 75 % toplote pa iz soproizvodnje pridobiva 15 % sistemov.
- Nadaljevalo se je sofinanciranje izgradnje sistemov DO na OVE v okviru OP EKP. Od 20 milijonov evrov nepovratnih sredstev razpisanih v okviru DO OVE 2019 je bilo desetim upravičencem v letu 2020 skupno dodeljenih 7,5 milijona evrov, rok za zaključek odobrenih operacij je 2 leti po podpisu pogodbe o sofinanciranju oziroma ne kasneje kot konec oktobra 2022. **Izmed projektov, odobrenih v okviru predhodnih razpisov, so bile v letu 2020 zaključene 3 operacije v vrednosti 1,4 milijona evrov, celotna vrednost sofinanciranja je znašala 789 tisoč evrov.**
- V okviru pozivov Eko sklada so nepovratna sredstva na voljo tudi za zamenjavo toplotne postaje ali vgradnjo toplotne postaje za priklop na sistem DO, za kreditiranje okoljskih naložb za podjetja pa so vključeni ukrepi za namen izgradnje razvoda

²⁸ Vsi cilji za leto 2030 so iz NEPN-a.

sistema za daljinsko oskrbo s toploto in/ali hladom. Učinki tega instrumenta v letu 2020 so sicer bili zelo šibki.

- Javni razpis za PRP, ki je med drugim vključeval nepovratne podpore za naložbe v vzpostavitev in razvoj pridobivanja toplote iz OVE, je sicer bil izveden v letu 2020, a odločbe niso bile izdane, prav tako še niso znani podatki o morebitnih naložbah v sisteme DO.

3.6.2 Priporočila

V nadaljevanju so navedena ključna priporočila za izvajanje ukrepov v energetiki neETS. Utemeljitev zanje in ostale informacije o zmanjševanju emisij TGP v tem sektorju so dostopne v **Zvezku 5: Ostali sektorji, poglavje 2**.

PRIPOROČILO ENERGETIKA neETS 01/2021

[IZVAJALEC](#)
MzI, SVRK, MKGP,
Agencija za energijo

Pospešiti je potrebno **oblikovanje in izvajanje instrumentov** za spodbujanje razvoja sistemov daljinskega ogrevanja in hlajenja **v skladu s smernicami in predvidenim obsegom iz NEPN in ZSROVE za doseganje vsaj 1 % letnega povečanja deleža OVE in odvečne toplote**. Pri razvoju sistemov daljinskega ogrevanja in opredelitvi ukrepov v obdobju do leta 2030 bo v pomoč tudi strategija ogrevanja in hlajenja do 2050 in na njeni podlagi predvidoma leta 2021 pripravljen akcijski načrt za ogrevanje in hlajenje. V luči oblikovanja višjih ciljev do leta 2030 bodo morali sistemi DO prispevati sorazmerno večji delež.

PRIPOROČILO ENERGETIKA neETS 02/2021

[IZVAJALEC](#)
MzI

Za uspešen nadaljnji razvoj sistemov daljinskega ogrevanja je potrebno prenoviti podporno shemo, da bo prednostno zagotavljala podporo **soproizvodnji toplote in električne energije (SPTE) na OVE**.

PRIPOROČILO ENERGETIKA neETS 03/2021

[IZVAJALEC](#)
MzI, MKGP

Za nepovratne investicijske finančne spodbude za izgradnjo sistemov daljinskega ogrevanja na OVE je treba zagotoviti **dolgoročno in stabilno spodbujanje**. Stabilno spodbujanje je potrebno zagotoviti tudi za trajnostni razvoj in optimizacijo obstoječih sistemov.

PRIPOROČILO ENERGETIKA neETS 04/2021

[IZVAJALEC](#)
MzI, Eko sklad

Zagotoviti je potrebno **ciljne finančne spodbude za izkoriščanje odvečne toplote** v sistemih DO in podporne aktivnosti (informiranje, promocija idr.).

PRIPOROČILO ENERGETIKA neETS 05/2021

[IZVAJALEC](#)
MzI, Eko sklad

Za uspešen nadaljnji razvoj sistemov daljinskega ogrevanja je potrebno nadgraditi načrtovanje energetike na lokalni ravni, vključno z informatizacijo celotnega procesa priprave, izvajanja ter spremljanja. Potrebno je prenoviti zakonodajni okvir za pripravo lokalnih

energetskih/podnebnih konceptov, ki morajo vključevati razvojne programe sistemov daljinskega ogrevanja in hlajenja, opredelitev njihovega (so)financiranja ter določitev prioritete uporabe energentov za ogrevanje in hlajenje (coniranje). Obenem je treba na nacionalni ravni zagotoviti centralizirano strokovno podporo lokalnim skupnostim za načrtovanje ogrevanja in hlajenja, vključno s potrebnimi orodji, kot je to npr. toplotna karta ter usposabljanja ključnih deležnikov.

Pri tem je potrebno zagotoviti pomembna razvojna investicijska sredstva, ki bodo omogočila obstoj in nadaljnji razvoj teh sistemov. Ta vključuje dinamičen prehod v brezogljico oskrbo iz sistemov 4. in 5. generacije, prenove omrežij, rabo odvečne toplote, širitve oziroma zgostitve odjema toplote (omrežij) in zagotovitev novih kapacitet ter dodatnih storitev pogodbenega zagotavljanja prihrankov energije pri odjemalcih (prenova toplotnih postaj, ukrepi na internih ogrevalnih sistemih, itn.). Metodo regulacije dejavnosti daljinskega ogrevanja in hlajenja s stopnjo donosa se dopolni tako, da se upravičenim stroškom prišteje regulirani donos na osnovi regulatorno določenega tehtanega povprečnega stroška kapitala.

3.7 Ostali sektorji – Odpadki

CILJ ZA LETO 2020	Emisije toplogrednih plinov iz ravnanja z odpadki se bodo ob postopnem uveljavljanju krožnega gospodarstva zmanjšale za vsaj 44 % glede na leto 2005
CILJ ZA LETO 2030 ²⁹	Emisije toplogrednih plinov iz ravnanja z odpadki se bodo zmanjšale za vsaj 65 % glede na leto 2005

3.7.1 Pregled stanja

Ravnanje z odpadki je leta 2019 predstavljalo 4-odstotni delež v emisijah neETS. Emisije so znašale 435 kt CO₂ ekv in vključujejo odlaganje trdnih odpadkov z 2,4-odstotnim deležem ter odvajanje in čiščenje odpadnih voda z 1,6-odstotnim deležem v emisijah neETS. Leta 2019 so se emisije iz tega sektorja zmanjšale za 1,8 %, s čimer so bile še vedno za 1,4 % višje od cilja v letu 2020. V obdobju 2005–2019 so se emisije iz ravnanja z odpadki sicer zmanjšale za 43,2 %. V prihodnje se bodo emisije zaradi občutno nižje količine odloženih biorazgradljivih odpadkov sicer še naprej zmanjševale, tako da je cilj za leto 2020 dosegljiv, a bo potrebno sektorju posvetiti ustrezno pozornost tudi zaradi doseganja drugih ciljev na tem področju v luči krožnega gospodarstva – povečanja deleža reciklaže, zmanjšanja količine odpadkov itd.

Glavne ugotovitve *Podnebnega ogledala 2021* za sektor odpadki so:

- **Količina odloženih biorazgradljivih odpadkov je bila leta 2019 enaka skoraj nič.** Glavna ukrepa, s katerima je bilo doseženo zmanjšanje, sta ločeno zbiranje odpadkov in predvsem izgradnja sistemov za mehansko biološko obdelavo mešanih komunalnih odpadkov pred odlaganjem.
- Na področju ravnanja z odpadnimi vodami se emisije znižujejo predvsem zaradi priključevanja gospodinjstev na kanalizacijsko omrežje in **povečevanja deleža naprednejših sistemov čiščenja odpadnih voda.**
- Na nacionalni ravni potekajo številne aktivnosti za manjšo uporabo plastičnih izdelkov. Poleg ozaveševalnih aktivnosti je v letu 2020 začela veljati prepoved uporabe plastičnih izdelkov za enkratno uporabo. V okviru projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE* potekajo aktivnosti za zmanjšanje količin odpadne hrane. Pomembne so aktivnosti na področju odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih voda, kjer je bilo sofinanciranih več projektov.
- Sprememba *Zakona o varstvu okolja* je bila sprejeta oktobra 2020. V slovenski pravni red prenaša tudi zahteve *Direktive (EU) 2018/851 o odpadkih* glede sistema proizvajalčeve razširjene odgovornosti. **Spremembe določajo obveznost proizvajalcev določenih vrst proizvodov, da so finančno in organizacijsko odgovorni za svoje izdelke tudi, ko iz njih nastanejo odpadki.**

²⁹ Vsi cilji za leto 2030 so iz NEPN-a.

3.7.2 Priporočila

Za izvajanje ukrepov na področju ravnanja z odpadki je v *Podnebnem ogledalu 2021* priporočilo, da je potrebno dosledno izvajanje programov s področja odpadkov: *Programa ravnanja z odpadki (PRzO)*, *Programa preprečevanja odpadkov (PPO)*, *Nacionalnega programa varstva okolja (NPVO)* ter *Operativnega programa odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode*. Ostale informacije o zmanjševanju emisij TGP v tem sektorju so dostopne v **Zvezku 5: Ostali sektorji, poglavje 3**.

3.8 Ostali sektorji – LULUCF

CILJI ZA LETO 2020	Državni cilji v obdobju do leta 2020 po Odločbi 406/2009/ES ne vključujejo emisij in ponorov toplogrednih plinov v sektorju raba zemljišč, sprememba rabe zemljišč in gozdarstvo (LULUCF). V okviru OP TGP si je Slovenija zastavila cilj uveljavljanja ponorov pri izpolnjevanju ciljev zmanjšanja emisij TGP v okviru obveznosti Skupnosti in v okviru mednarodnih sporazumov v pripravi, ter razvoj metodologij in nadgradnjo spremljanja ponorov in emisij TGP.
CILJI ZA LETO 2030	Zagotoviti je treba, da sektor LULUCF do leta 2030 ne bo proizvedel neto emisij (po uporabi obračunskih pravil), tj. emisije v sektorju LULUCF ne bodo presegle ponorov. V predlogu revidirane uredbe (EU) 2018/841 je Evropska komisija Sloveniji določila cilj doseči ponor v višini 146 kt CO ₂ ekv v letu 2030.

3.8.1 Pregled stanja

V OP TGP je bil sektor LULUCF vključen zaradi velikega pomena tega sektorja za Slovenijo, ukrepi OP TGP so prednostno usmerjeni v nadgradnjo inventurnega sistema ter razvoj metodologije za spremljanje ponorov in emisij CO₂. V *Podnebno ogledalo 2021* je vključen novo načrtovani instrument s področja LULUCF, o katerem Slovenija poroča v mednarodnih poročilih EK in UNFCCC.

V letu 2019 je sektor LULUCF kot celota predstavljal neto ponor velikosti -101 kt CO₂ ekv. Ponori v sektorju so drastično upadli od leta 2014 dalje, in sicer potem, ko so bili gozdovi močno prizadeti zaradi naravnih ujm. V obdobju 2014–2018 so bile letne izgube v gozdovih, ki vključujejo posek (redni in sanitarni) in mortaliteto, večje, kot je bil letni prirastek, zato so bila gozdna zemljišča vir emisij. Vir ponorov v letu 2019 so bili travinje in pridobljeni lesni proizvodi, in sicer v višini -364 oz. -253 kt CO₂ ekv. V tem letu so največ emisij v sektorju prispevali gozdna zemljišča, njivske površine in naselja, skupaj 502 kt CO₂ ekv. Najmanj emisij še vedno prispevajo mokrišča, le-te pa predstavljajo zgolj 2% skupnih neto emisij v sektorju. V letu 2019 so bile največje spremembe neto emisij na gozdnih zemljiščih, v naseljih ter na mokriščih in drugih zemljiščih glede na leto 2005.

Glavne ugotovitve *Podnebnega ogledala 2021* za sektor LULUCF so:

- **Sektor LULUCF je bil v letu 2019 neto ponor, kar je prvič po letu 2013.** K temu je največ prispeval posek v gozdovih, ki se je leta 2019 v primerjavi z letom prej zmanjšal za okoli 13 %. Delež sanitarnega poseka v celotnem poseku se je tudi zmanjšal za 13 % glede na leto 2018, kar nakazuje, da se razmere po naravnih motnjah umirjajo.
- **Emisije TGP zaradi spremembe rabe zemljišč v splošnem kažejo padajoč trend.** Emisije zaradi krčitev gozdov so se v letu 2019 zmanjšale za 1,2 % glede na leto prej, pri čemer več kot polovico ali 58 % teh emisij nastane zaradi osnovanja kmetijskih zemljišč. Emisije TGP zaradi sprememb rabe zemljišč v pozidana in sorodna zemljišča so se glede na leto prej zmanjšale za 5,8 %. Največji delež emisij (60,3 %) je prispevalo širjenje pozidanih in sorodnih zemljišč na kmetijska zemljišča.

- Večina obnove slovenskih gozdov še vedno poteka po naravni poti, s katero zagotavljamo stabilnost bodočih gozdnih sestojev in se prilagajamo spreminjajočim se rastiščnim razmeram, ki so posledica podnebnih sprememb. Obnova s sadnjo sadik in setvijo semena (umetna obnova) naravno obnovo dopolnjuje le takrat, kadar je to potrebno. **Površina sestojev v obnovi, ki je v obdobju 2016–2018 strmo naraščala, je leta 2019 zopet upadla.** Delež umetne obnove je v obdobju 2010–2019 predstavljal približno 10 % vse obnove, površina gozdov, ki zahtevajo umetno obnovo, pa se počasi povečuje.
- **Slovenski gozdovi so zastarani, sedanje razmerje razvojnih faz gozdov je neugodno, obnova gozdov poteka prepočasi** oziroma površine v obnovo vpeljanih gozdov so premajhne, da bi lahko spremenili stanje neugodnega razmerja razvojnih faz gozda in tako zagotovili njegov trajnostni razvoj. Delež mlajših razvojnih faz gozda (mladovje, drogovnjak), ki jih primanjkuje, se ne povečuje, pozitivno pa je, da narašča delež sestojev v obnovi, kar bi lahko privedlo do povečanja deleža mlajših razvojnih faz.

3.8.2 Priporočila

V nadaljevanju so navedena ključna priporočila za izvajanje ukrepov v sektorju raba zemljišč, sprememba rabe zemljišč in gozdarstvo. Utemeljitev zanje in ostale informacije o zmanjševanju emisij TGP v tem sektorju so dostopne v [Zvezku 5: Ostali sektorji, poglavje 4](#).

PRIPOROČILO LULUCF 01/2021

[IZVAJALEC](#)
MOP, MKGP, GIS

Nadgraditi je treba inventurni sistem za gozdni in negozdni prostor.

PRIPOROČILO LULUCF 02/2021

[IZVAJALEC](#)
MOP, MKGP, GIS

Nadgraditi je treba obstoječe ukrepe za ureditev ključnih nerešenih vprašanj v sektorju LULUCF oziroma AFOLU.

PRIPOROČILO LULUCF 03/2021

[IZVAJALEC](#)
MKGP v
sodelovanju z ZGS

V postopku sprejemanja gozdnogospodarskih načrtov GGO z veljavnostjo 2021–2030 je treba preveriti ustreznost ciljev, upošteva je *Nacionalni načrt RS za obračunavanje emisij in ponorov TGP na področju gozdarstva (NFAP) z referenčnimi vrednostmi za gospodarjenje z gozdovi (FRL) in NEPN.*

PRIPOROČILO LULUCF 04/2021

[IZVAJALEC](#)
MKGP v
sodelovanju z ZGS

Zagotoviti je treba stalnost financiranja za državne spodbude za lastnike gozdov za nego in varstvo gozdov.

PRIPOROČILO LULUCF 05/2021

[IZVAJALEC](#)
MKGP v
sodelovanju z ZGS

Zagotoviti je treba stalnost izobraževanja in delavnic o trajnostnem gospodarjenju z gozdovi za lastnike gozdov.

PRIPOROČILO LULUCF 06/2021

[IZVAJALEC](#)
MKGP

V *Strateški načrt Skupna kmetijska politika 2023–2027* je treba vključiti dodatne ukrepe za zmanjšanje emisij in spodbujanje ponorov na področju rabe kmetijskih zemljišč, gozdarstva in predelave lesa.

PRIPOROČILO LULUCF 07/2021

[IZVAJALEC](#)
MKGP

Oblikovati in sprejeti je treba *Nacionalni akcijski načrt prilagajanja za področje LULUCF*.

3.9 Večsektorski ukrepi – Usposabljanje, izobraževanje, informiranje in promocija

CILJI ZA LETO 2020	Cilji za to področje so: izobraževanje in usposabljanje za prehod v konkurenčno nizkoogljično družbo, krepitev kadrovskih virov za odpiranje novih zelenih delovnih mest ter informiranje o koristih blaženja podnebnih sprememb in praktičnih vidikih izvajanja ukrepov.
CILJI ZA LETO 2030	Cilji niso posebej opredeljeni.

3.9.1 Pregled stanja

V Sloveniji izvajajo aktivnosti izobraževanja, usposabljanja, informiranja in ozaveščanja na področju blaženja podobnih sprememb različni nosilci. Ključni dosežki na tem področju so:

- 1 Med vidnejšimi dosežki na tem področju v letu 2020 in 2021 lahko izpostavimo **izvajanje projekta LIFE IP CARE4CLIMATE**, ki naslavlja ozka grla pri izvajanju OP TGP. Namen projekta je tudi s pomočjo ozaveščanja, izobraževanja in usposabljanja ključnih deležnikov spodbuditi izvajanje ukrepov, določenih v OP TGP. Projekt traja od 1. 1. 2019 do 31. 12. 2026; v okviru projekta pa se bo sistematično oblikoval tudi načrt usposabljanj za NOD.
- 2 Med dosežki na področju promocije lahko v zadnjem letu ponovno izpostavimo **Evropski teden mobilnosti**, ki je leta 2020 potekal pod geslom *Izberi čistejši način prevoza*. Tokrat se mu je pridružilo 78 občin.
- 3 Nadaljevalo se je **izobraževanje EUREM**, ki pa se je zaradi korona virusa izvajalo delno in se bo nadaljevalo v septembru in oktobru 2021. Udeležilo se ga je 18 slušateljev, certifikati še niso bili podeljeni.
- 4 V novem Programu porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe se za projekte in dejavnosti nevladnih organizacij namenja občutno manj sredstev kot prej.

3.9.2 Priporočila

V nadaljevanju so navedena ključna priporočila za izvajanje ukrepov na področju usposabljanja izobraževanja, informiranja in promocije. Utemeljitev zanje in ostale informacije o zmanjševanju emisij TGP na tem področju so dostopne v **Zvezku 6: Večsektorski ukrepi, poglavje 2**.

PRIPOROČILO USPOSABLJANJE/INFORMIRANJE/PROMOCIJA 01/2021

IZVAJALEC
MOP, Eko sklad,
MzI, IJS

Vzpostaviti je treba načrtno spremljanje izvajanja najbolj relevantnih usposabljanj in nastaviti enoten sistem evalvacije oz. enotno metodologijo ocenjevanja učinkov teh usposabljanj.

PRIPOROČILO USPOSABLJANJE/INFORMIRANJE/PROMOCIJA 02/2021

IZVAJALEC
MOP, Eko sklad

Aktivnosti informiranja in ozaveščanja je potrebno usmeriti bolj ciljno; npr. v ukrepe, ki se ne izvajajo oz. se slabo izvajajo. Ohraniti je treba tudi kontinuiteto določenih ozaveščevalnih akcij, saj se nemalokrat zgodi, da so akcije zgolj enkratne, potem pa se tema ne pojavi več.

PRIPOROČILO USPOSABLJANJE/INFORMIRANJE/PROMOCIJA 03/2021

IZVAJALEC
MOP, IJS

V aktivnosti usposabljanj, predvidenih v projektu *LIFE IP CARE4CLIMATE*, je treba vključevati tudi MIZŠ in ostale deležnike (npr. univerze), ki niso partner v projektu.

3.10 Ostali večsektorski ukrepi

CILJI ZA LETO 2020	Ukrepi prispevajo k doseganju sektorskih ciljev
CILJI ZA LETO 2030	Ukrepi prispevajo k doseganju sektorskih ciljev

3.10.1 Pregled stanja

K zmanjšanju emisij TGP prispevajo tudi drugi večsektorski ukrepi. Glavne ugotovitve *Podnebna ogledala 2021* za te ukrepe so:

- Ukrepi obveznosti dobaviteljev energije za doseganje prihrankov končne energije pri končnih odjemalcih, ki je natančneje opredeljen v AN URE se v prenovljeni obliki izvaja od leta 2015, izvajanje instrumenta pa se bo nadaljevalo še vsaj do leta 2030. **V okviru sheme so zavezanci leta 2019 zmanjšali rabo energije pri končnih odjemalcih za 282,9 GWh**, od tega je bilo 30 % vseh prihrankov doseženih v industriji, 28 % v gospodinjstvih in 14 % v sektorjih pretvorbe, distribucije in prenosa energije. Leta 2020 je bil v shemi po preliminarnih podatkih dosežen prihranek energije v višini 293,8 GWh.
- **Eko sklad je leta 2020 odobril za 43,2 milijonov evrov ugodnih kreditov, kar je za četrtno manj kot leto prej.** Znesek v letu 2020 podpisanih kreditnih pogodb je znašal 38,4 milijonov evrov in se je v primerjavi z letom prej zmanjšal za 6 %. Obseg kreditiranja se je zmanjšal predvsem na račun manjšega obsega kreditiranja okoljskih naložb občanov
- Delovanje sheme podpor za spodbujanje proizvodnje električne energije iz OVE in v soproizvodnji toplote in električne energije (SPTe) z visokim izkoristkom, ki je bila uveljavljena leta 2016, je bilo podaljšano do 31. 12. 2025. **Učinki podporne sheme se kažejo kot nezadostni, posebej je problematična minimalna realizacija novih proizvodnih naprav ter zmanjševanje obsega proizvodnje električne energije iz OVE.**

3.10.2 Priporočila

V nadaljevanju so navedena ključna priporočila za izvajanje večsektorskih ukrepov. Utemeljitev zanje in ostale informacije o zmanjševanju emisij TGP z večsektorskimi ukrepi so dostopne v **Zvezku 6: Večsektorski ukrepi, poglavje 3.**

PRIPOROČILO VEČSEKTORSKI 01/2021

IZVAJALEC

MZI DE, Agencija za energijo, Center za podpore – Borzen

Čim hitreje je treba začeti z **izvajanjem večsektorskih instrumentov** za zmanjševanje emisij TGP ter povečevanje energetske učinkovitosti in rabe OVE v vseh sektorjih **v skladu z usmeritvami in predvidenim obsegom iz NEPN.**

Obstoječo shemo podpor za spodbujanje proizvodnje električne energije iz OVE in v SPTe z visokim izkoristkom, ki bo v veljavi še do leta 2025, je treba čimprej nadgraditi v skladu s smernicami iz NEPN. Takoj je treba okrepiti promocijo razpisov. Pripraviti je potrebno poglobljeno analizo ovir. Zagotoviti je treba, da so oprostitev plačila

	<p>prispevka OVE in SPTE zgolj začasne. Predvsem pa je treba še naprej izboljševati izvedljivost prijavljenih projektov, odpraviti ovire za realizacijo izbranih projektov, zlasti glede problematike umeščanja naprav v prostor, podpreti investitorje pri pripravi prijav in dopolniti pravila pri pozivih za konkurenčen vstop naprav SPTE na lesno biomaso.</p>
--	---

PRIPOROČILO VEČSEKTORSKI 02/2021

[IZVAJALEC](#)

MZI DE, Agencija za energijo, Center za podpore – Borzen, Eko sklad in ostali deležniki

Podporna shema za proizvodnjo električne energije iz OVE in v SPTE spodbuja ukrepe, ki so razpršeni, v njihovo pripravo in izvedbo je vključenih veliko akterjev, kar lahko pomembno prispeva k zaposlovanju ter skladnemu gospodarskemu in regionalnemu razvoju. **S pravočasno in kakovostno prenovo podporne sheme**, ki mora biti potrjena s strani Evropske komisije do konca leta 2025, je treba preprečiti nastanek vrzeli pri spodbujanju ukrepov in tako zagotoviti kontinuiteto nepovratnih sredstev, skladno z novimi smernicami za državne pomoči. **Za zagotavljanje stabilnega podpornega okolja je potrebno v okviru sheme zagotoviti napovedovanje razpisov vnaprej za obdobje enega do dveh let, po zgledu programov EU.**

PRIPOROČILO VEČSEKTORSKI 03/2021

[IZVAJALEC](#)

MZI DE, Agencija za energijo

Delovanje sheme obveznega doseganja prihrankov končne energije za zavezance je treba nadgraditi v skladu z *Dolgoročno strategijo energetske prenove stavb do leta 2050 (DSEPS 2050)*. Predvidena sta bila **zvišanje obveznosti za dobavitelje električne energije in zemeljskega plina na 1 % prodane energije letno**, kar v *Zakonu o učinkoviti rabi energije (ZURE)* ni bilo vključeno – obveznost je 0,8 % prodaje, enako kot za druge energente – in priprava strokovnih podlag za pripravo novega predloga uredbe o zagotavljanju prihrankov energije, ki bi spodbujal storitve energetskega pogodbenišтва na področju stavb.

PRIPOROČILO VEČSEKTORSKI 04/2021

[IZVAJALEC](#)

MOP, Eko sklad

Izboljšati je potrebno sistem spremljanja učinkov kreditov Eko sklada, tako da bodo na razpolago vsi potrebni podatki o doseženih učinkih po sektorjih in letih, ko so bile naložbe izvedene.

PRIPOROČILO VEČSEKTORSKI 05/2021

[IZVAJALEC](#)

MOP

V nadaljnjih korakih priprave Strategije prostorskega razvoja Slovenije (SPRS) – Akcijskega programa za izvajanje SPRS je treba **okrepiti vlogo prostorskega razvoja pri prehodu v nizkoogljično družbo**. Načrtovati je potrebno ustrezne instrumente.

4 Organizacija izvajanja

Družboslovna analiza, ki je bila izvedena v sklopu projekta LIFE Podnebna pot 2050 in je bila med drugim usmerjena tudi v kadrovske zmogljivosti posameznih institucij, ki so vključene v izvajanje OP TGP, je pokazala, da obstaja sistemska kadrovska podhranjenost, ki je predvsem izrazita na MOP-u. V sklopu projekta LIFE Podnebna pot 2050 je bila nato leta 2020 izvedena še analiza organiziranosti za izvajanje podnebne politike, ki je (ponovno) pokazala na težavo kompetentnosti in števila kadrov za izvajanje podnebnih politik. **Študija predlaga tudi ustanovitev vladne službe, ki bi na področju podnebnih sprememb dajala organizacijsko, strokovno in drugo pomoč pri delovanju vlade ter usklajevanju ministrstev.** Slednjega namreč na horizontalni ravni brez ustreznih pristojnosti ni mogoče doseči. Da je potrebno izvajanje zmanjševanja TGP okrepiti izhaja tudi iz revizijskega poročila Računskega sodišča (2021), kjer je kot priporočilo vladi RS navedeno, da se naj aktivnosti zmanjševanja prenesejo na posebno ministrstvo ali drug organ, ki se mu naj podelijo ustrezne pristojnosti za koordinacijo politik.

Kadrovsko stanje na MOP-u je v primerjavi z letom 2019 slabše. Redno so bile avgusta 2021 na Oddelku za podnebne spremembe zaposlene 4 osebe, za namen črpanja sredstev Sklada za podnebne spremembe sta do konca oktobra 2021 zaposleni 2 osebi, na projektu *LIFE IP CARE4CLIMATE* pa 7 ljudi. Navedeno število se nanaša na vse naloge podnebne politike – ne le tiste, ki so predmet OP TGP³².

Ob zaostrovanju ciljev (EU cilj -55-ostotno zmanjšanje do leta 2030) in številnih novih dokumentih, načrtih, iz katerih izhaja vse več nalog za ukrepanje na področju zmanjševanja emisij TGP na vseh ravneh in v vseh sektorjih, **je nujno, da se temu posveti več ljudi in tudi zastavi ustrezno koordinacijo in učinkovito vključevanje podnebnih vsebin v vse sektorje. Trenutna kadrovska podhranjenost je kritična.** Kot ugotavlja tudi *Dolgoročna podnebna strategija Slovenije do leta 2050*, je razpoložljivost človeških virov med pomembnejšimi tveganji za uspešno izvedbo ukrepov podnebne strategije.

OP TGP je kompleksen program z ukrepi v osmih sektorjih. Skoraj polovica ukrepov OP TGP se izvaja v sodelovanju dveh ali več institucij. Program posebej poudarja področja oz. ukrepe, ki so za koordinacijo posebej zahtevni, in za katerih izvajanje sta potrebni tako posebna in pravočasna priprava kot tudi ustrezna organiziranost ključnih deležnikov in pristojnih institucij. Ti ukrepi so: zelena gospodarska rast, energetska pogodbeništvu v javnem in večstanovanjskem sektorju, spodbujanje URE in OVE v gospodinjstvih z nizkimi prihodki, ukrepi v majhnih in srednjih podjetjih, energetska prenova stavb kulturne dediščine, trajnostna mobilnost in zeleno javno naročanje. V letu 2020 se je nadaljevala koordinacija izvajanja ukrepov na področju trajnostne mobilnosti in energetskega pogodbeništvu. Oba ukrepa sta vključena tudi v projekt *LIFE IP CARE4CLIMATE*.

V OP TGP so bili načrtovani tudi procesi sodelovanja deležnikov za pospešitev oblikovanja in izvedbe ukrepov na posameznih področjih. Pri tem predstavlja pomemben korak projekt *LIFE Podnebna pot 2050*, ki združuje različne partnerje in deležnike na različnih področjih. V času projekta se je preko številnih delavnic vzpostavila tudi »neformalna« skupina ljudi, ki delajo

na tem področju, a to vsekakor ni dovolj. Projekt se s koncem leta 2021 zaključuje. Pomembno povezovalno vlogo je imel tudi *NEPN*, saj so bili v njegovo pripravo vključeni različni deležniki. Delovna skupina, ki je ta dokument pripravljala, je bila, žal, razpuščena. V letu 2019 se je pod vodstvom MOP začel tudi projekt *LIFE IP CARE4CLIMATE*.

Za več informacij o organizaciji izvajanja *OP TGP* glej [Zvezek 6: Večsektorski ukrepi, poglavje 5](#).

5 Financiranje izvajanja ukrepov

V letu 2020 je bilo za ukrepe URE in OVE izplačanih več kot 80 milijonov evrov spodbud v sektorjih gospodinjstvo, javni sektor, gospodarstvo, industrija in promet. To je prispevalo k zmanjšanju emisij CO₂ za približno 73 kt na leto. V okviru omenjenih spodbud ni zajetih ukrepov URE in OVE, ki zmanjšujejo emisije naprav v sektorju ETS.

Leta 2020 je bilo sicer izplačanih največ spodbud v opazovanem obdobju, vendar je vrednost primerljiva z letom 2019. Za 1 t manj emisije CO₂ je bilo leta 2020 potrebno izplačati skoraj 1.000 evrov nepovratne spodbude, kar je ravno tako primerljivo z letom 2019. Učinki in učinkovitost spodbud se skozi leta vseskozi izboljšujejo.

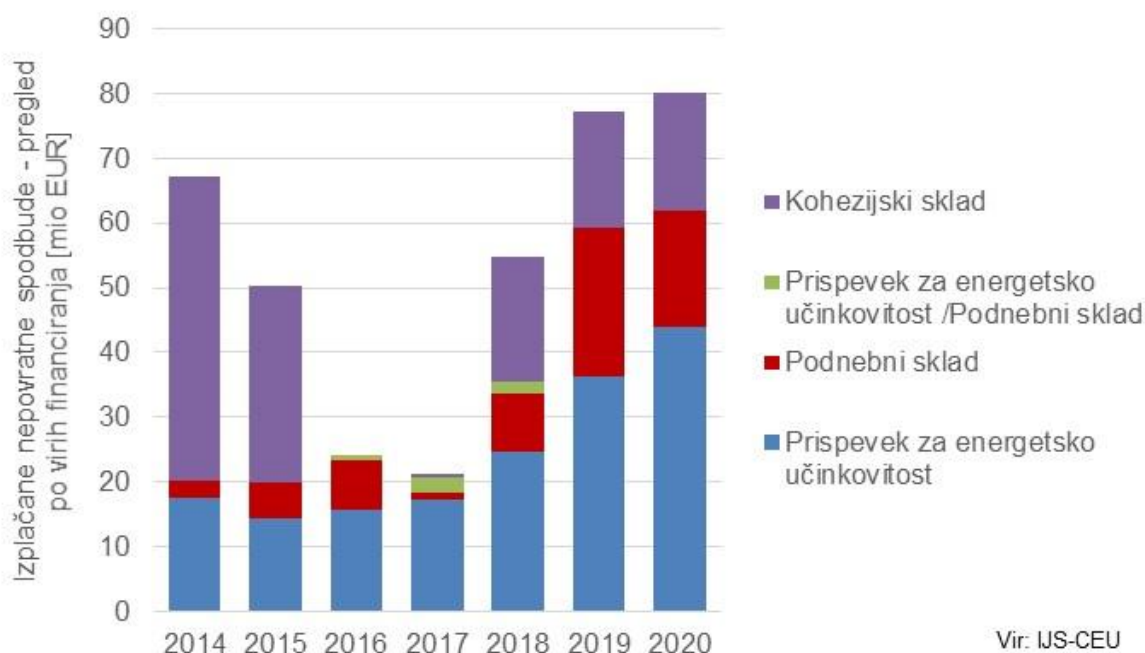
Pregled izplačanih spodbud v letu 2020 po virih sredstev (Slika 5):

- Iz Kohezijskega sklada je bilo izplačanih 18 milijonov evrov, kar predstavlja približno 22 % vseh izplačanih spodbud. Ti ukrepi so spodbudili za 54 milijonov evrov investicij in prispevali k zmanjšanju emisije CO₂ za 5 kt na leto
- Iz prispevka za energetska učinkovitost je bilo izplačanih 44 milijonov evrov, kar predstavlja 54 % vseh izplačanih spodbud. Ti ukrepi so spodbudili za 242 milijonov evrov investicij in prispevali k zmanjšanju emisije CO₂ za 34 kt na leto
- Iz Sklada za podnebne spremembe je bilo izplačanih 18 milijonov evrov, kar predstavlja približno 22 % vseh izplačanih spodbud. Ti ukrepi so spodbudili za več kot 52 milijonov evrov investicij in prispevali k zmanjšanju emisije CO₂ za 28 kt na leto.

Tudi v zadnjem letu je bilo v okviru ponudbe spodbud oblikovanih nekaj pozivov, namenjenih različnim tipom uporabnikov spodbud. Pri tem nastaja težava ustreznega spremljanja učinkov ukrepov, saj je močno oteženo ustrezno razločevanje rezultatov ukrepov po različnih sektorjih³⁰.

³⁰ Posamezen poziv/razpis je lahko namenjen uporabnikom iz več različnih ciljnih skupin (gospodinjstva, javni sektor, industrija, zasebni storitveni sektor), kar povzroča težave pri ločevanju učinkov ukrepov po različnih sektorjih, saj za ločevanje ni na voljo ustreznih identifikatorjev.

Slika 5: Finančna sredstva za ukrepe zmanjševanja emisij TGP v obdobju 2014–2019 po virih sredstev³¹ (Vir: IJS-CEU)

Za maksimiranje dolgoročnih koristi v smislu ustvarjanja delovnih mest, stabilnih prilivov v proračun ter prispevka k rasti gospodarstva in njegovega okrevanja po pandemiji koronavirusa je pomembno, da so nepovratna sredstva za izvajanje naložb stalno na razpolago in da se naložbe izvajajo čim bolj enakomerno, brez koncentracije naložbene dejavnosti v posameznih letih oziroma krajših obdobjih in upada dejavnosti v drugih obdobjih. Izogniti se je treba vrzelim, ki bi lahko nastale pri spodbujanju naložb ob prehodu iz ene v drugo finančno perspektivo, kot se je to npr. zgodilo pri spodbujanju energetske prenove stavb v javnem sektorju ob prehodu iz prejšnje v to finančno perspektivo (OP ROPI in OP EKP), kar je zaradi zaostanka pri izvajanju projektov v obdobju 2015–2017 povzročilo tudi zaostajanje pri doseganju ciljev iz OP TGP.

Za več informacij o financiranju izvajanja ukrepov za zmanjševanje emisij TGP v sektorju neETS glej [Zvezek 1: Ocena doseganja ciljev, poglavje 5](#).

31 Za obdobje 2017–2020 so za spodbude iz Kohezijskega sklada vključeni samo podatki za sektor stavb.

6 Oznake, slike in tabele

6.1 Seznam oznak in kratic

AKIS	Kmetijski sistem znanja in inovacij (Agricultural Knowledge and Innovation System)
AN OVE	Akcijski načrt za obnovljive vire energije
AN URE	Akcijski načrt za učinkovito rabo energije
ARRS	Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije
ARSO	Agencija Republike Slovenije za okolje
DE	Direktorat za energijo
DO	daljinsko ogrevanje
DRR	Dogovor za razvoj regij
DRSI	Direkcija Republike Slovenije za infrastrukturo
DSEPS 2050	Dolgoročna strategija energetske prenove stavb do leta 2050
EED	Direktiva 2012/27/EU o energetske učinkovitosti (Energy Efficiency Directive)
EK	Evropska komisija
ENSVET	Energetsko svetovalna mreža za občane
EPO	energetsko pogodbenišтво
ES	Evropska skupnost
ETS	shema za trgovanje z emisijami EU (EU Emission Trading Scheme)
EU	Evropska unija (European Union)
GGO	gozdnogospodarski
GIS	Gozdarski inštitut Slovenije
IPCC	Medvladni forum za spremembo podnebja (Intergovernmental Panel on Climate Change)
JPP	javni potniški promet
KIS	Kmetijski inštitut Slovenije
LIFE	Evropski program - instrument financiranja na področju okolja
LULUCF	raba zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstvo (Land Use, Land-Use Change and Forestry)
MF	Ministrstvo za finance
MGRT	Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
MIZŠ	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
MJU	Ministrstvo za javno upravo
MK	Ministrstvo za kulturo
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
MSP	mala in srednje velika podjetja
Mzi	Ministrstvo za infrastrukturo
neETS	naprave, emisije ali sektorji zunaj sheme EU-ETS
NEPN	Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt
NOD	nizkoogljična družba
NOO	Načrt za okrevanje in odpornost
NPVO	Nacionalni program varstva okolja
OP EKP	Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020

OP TGP	Operativni program ukrepov za zmanjševane emisij toplogrednih plinov do leta 2020
OVE	obnovljivi viri energije
PPO	Program preprečevanja odpadkov
PRP	Program razvoja podeželja
PRzO	Program ravnanja z odpadki
PURES	Pravilnik o učinkoviti rabi energije
ReDPS50	Resolucija o Dolgoročni podnebni strategiji Slovenije do leta 2050
RS	Republika Slovenija
sNES	skoraj ničenergijska stavba
SN SKP	Strateški načrt Skupne kmetijske politike
SPRS	Strategija prostorskega razvoja Slovenije
SPTE	soproizvodnja toplote in električne energije
SRS	Strategija razvoja Slovenije
SVRK	Služba vlade razvoj in kohezijsko politiko
TGP	toplogredni plini
UL	Uradni list
UNFCCC	Okvirna konvencija Združenih narodov o spremembi podnebja (United Nations Framework Convention on Climate Change)
URE	učinkovita raba energije
ZDMV	Zakon o davku na motorna vozila
ZGS	Zavod za gozdove Slovenije
ZSROVE	Zakon o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije
ZURE	Zakon o učinkoviti rabi energije

6.2 Seznam slik

Slika 1:	Gibanje emisij neETS v obdobju 2005–2019 ter cilja za leti 2020 in 2030 (Vir: IJS-CEU).....	9
Slika 2:	Gibanje rabe primarne energije v obdobju 2005–2019 ter cilja za leti 2020 in 2030 (Vir: IJS-CEU)....	11
Slika 3:	Gibanje rabe končne energije v obdobju 2005–2019 ter cilja za leti 2020 in 2030 (Vir: IJS-CEU)	12
Slika 4:	Gibanje deleža OVE v obdobju 2005–2019 ter cilja za leti 2020 in 2030 (Vir: IJS-CEU).....	15
Slika 5:	Finančna sredstva za ukrepe zmanjševanja emisij TGP v obdobju 2014–2019 po virih sredstev (Vir: IJS-CEU).....	51

6.3 Seznam tabel

Tabela 1:	Povzetek doseganja ciljev na področjih emisij TGP, energetske učinkovitosti in izrabe OVE leta 2019 ...	5
-----------	---	---